

บทที่ 4

วิเคราะห์ปัญหากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการผิดนัดชำระหนี้เงินกู้ของ ธนาคารพาณิชย์

หนี้สินเป็นเรื่องผิดสัญญา เช่าซื้อ เช่าทรัพย์สิน หนี้เงินกู้ จำนอง จำน่า เช่า ละเมิด ตัวเงิน เชื้อค และอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นที่ดิน บ้าน คอนโด มีเนียม รถยนต์ ค่าสินค้า และอื่น ๆ เมื่อผิดสัญญาแล้วไม่
ว่าจะเป็นสัญญาของเอกชนคนทั่วไป หรือของรัฐ ปัญหาที่ตามมาคือถูกทวงหนี้ การทวงหนี้จะมีอยู่
2 ประเภท คือ ทวงหนี้ที่ถูกต้องตามกฎหมาย กับ ทวงหนี้ที่ผิดกฎหมาย

การทวงหนี้ที่ถูกต้องกฎหมายพวกเจ้าหนี้มักจะติดตามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือคืน
ทรัพย์สิน หรือให้ส่งมอบทรัพย์สิน ที่ลูกหนี้เอาไปเจ้าหนี้สามารถที่จะทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้
เพราะมีบทบัญญัติกฎหมายให้สามารถทำได้โดยไม่ผิดกฎหมาย

1. ไปพบลูกหนี้ที่บ้านเพื่อสอบถามเรื่องหนี้สิน
2. ทำเป็นหนังสือทวงถามให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หรือมอบอำนาจให้ทนายความทำหนังสือ
ทวงหนี้แทน
3. ยื่นฟ้องต่อศาลเพื่อขอให้มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ชำระหนี้พร้อมดอกเบี้ยค้างชำระและ
ดอกเบี้ยผิดนัด
4. เมื่อศาลพิพากษาแล้วสามารถ บังคับคดียึดทรัพย์สินของลูกหนี้มาขายทอดตลาดชำระ
หนี้ตามคำพิพากษา

การทวงหนี้ผิดกฎหมาย มีบางกรณีบทบัญญัติกฎหมายที่เจ้าหนี้ไม่สา มารถที่จะทวงหนี้
จากลูกหนี้ได้ หากเจ้าหนี้กระทำหรือพยายามที่จะกระทำ หรือใช้ให้ผู้อื่นเป็นผู้กระทำ ต้องถือว่าเป็น
การกระทำผิดกฎหมายอาจถึงขั้นต้องถูกจำคุกและต้องชดใช้ค่าเสียหายให้กับลูกหนี้ ในการกระทำ
เองหรือใช้ให้ตัวแทนหรืออำนาจให้ไปทวงหนี้แทน เช่น

1. ช่มชู้ จินใจและขู่อาฆาต
2. ใช้กำลังทำร้าย
3. นำเอาทรัพย์สินไปเลย ๆ
4. นำพา เจ้าพนักงานบังคับคดีหรือ เจ้าหน้าที่ ดำรวจมายึดทรัพย์สินโดยไม่ถูกต้องตาม
กฎหมาย

5. กฎหมายฟ้องเท็จ คือไม่มีมูลหนี้แล้ว หรือเอาสัญญาคู่มาใส่ตัวเลขที่ไม่เป็นจริงและลูกหนี้ไม่ได้ยินยอมด้วย

การกระทำเหล่านี้กฎหมายถือว่าผิดเจ้าหนี้ไม่สามารถที่จะกระทำได้และถ้าเจ้าหนี้ยังขึ้นไปกระทำและการกระทำนั้นทำให้ลูกหนี้

1. ได้รับความอับอายต่อสาธารณชน
2. ทำร้ายร่างกายลูกหนี้, ทำให้เสียทรัพย์
3. เอาทรัพย์ของลูกหนี้ไปโดยที่ลูกหนี้ไม่ยินยอมและยังไม่ได้ฟ้องต่อศาลจนมี คำ

พิพากษา ถือว่า ชิงทรัพย์ เจ้าหนี้อาจถูกจำคุก ตามที่กฎหมายกำหนดโทษเอาไว้สูงสุดประหารชีวิต และต้องชดใช้ค่าเสียหายเป็นเงินทางแพ่ง บางครั้งเจ้าหนี้อาจสูญเสียมากกว่าที่ลูกหนี้ จะชดใช้หนี้เสียอีก แต่ถ้าเจ้าหนี้ข่มขู่ลูกหนี้ว่า ถ้าไม่ชำระหนี้จะนำคดีขึ้นฟ้องศาล หรือนำตำรวจมาจับไปเข้าคุก ขังจำคุก ไม่ถือว่าเป็นการข่มขู่กระทำไม่ได้ไม่ผิดกฎหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการในการติดตามหนี้

การมีเป็นหนี้แล้วเป็น หนี้แล้วเป็นปกติธรรมดาที่ลูกหนี้มีหน้าที่ที่ต้องชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ส่วนเจ้าหนี้ก็มีสิทธิเรียกร้องให้ลูกหนี้ชำระหนี้ หากลูกหนี้ไม่ชำระหนี้เจ้าหนี้อาจมีมาตรการในการบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้หลายประการ ได้แก่ 1. การติดตามทวงถามให้ชำระหนี้ 2. การให้ลูกหนี้ทำหนังสือรับสภาพหนี้ 3. การให้ลูกหนี้ชำระหนี้บางส่วน 4. การให้ลูกหนี้ทำสัญญาประนีประนอมยอมความ 5. ให้ลูกหนี้หาประกันการชำระหนี้ 6. ทำสัญญาแปลงหนี้ใหม่ 7. ให้ลูกหนี้โอนสิทธิเรียกร้อง 8. ให้ลูกหนี้ทำสัญญาเพื่อประโยชน์บุคคลภายนอก 9. ขอหักกลบลมหนี้กับลูกหนี้ 10. เจ้าหนี้ใช้สิทธิยึดหน่วง 11. ให้หาลูกหนี้ร่วม 12. เจ้าหนี้ฟ้องคดี (รุ่งโรจน์ รื่นเรืองวงศ์, 2547, หน้า 79-81)

โดยลักษณะหรือวิธีการการติดตามทวงถามหนี้ที่เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้จะดำเนินการนั้น มีอยู่ 2 เรื่องหลัก ๆ คือ

1. การติดตามสืบเสาะข้อมูลของลูกหนี้

ซึ่งข้อมูลของลูกหนี้ในที่นี้ หมายถึง ข้อเท็จจริง หรือรายละเอียดเกี่ยวกับทรัพย์สินหน้าที การงาน เครือญาติ ผู้ใกล้ชิด เพื่อน ผู้ค้าประกัน ที่อยู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการติดตามตัวลูกหนี้ให้มาชำระหนี้ โดยการสืบเสาะข้อมูลของลูกหนี้นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อจะได้ทราบถึงสถานะของลูกหนี้ว่ามีทรัพย์สินใด ๆ ที่พอจะชำระหนี้ได้อยู่หรือไม่ เพื่อป้องกันไม่ให้ลูกหนี้มาเจรจาต่อรองเรื่อหนี้สินหรือเป็นข้อมูลในการฟ้องร้องบังคับคดีกับลูกหนี้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้บางเรื่องมักจะไม่ใช่เปิดเผย

หรือเป็นข้อมูลที่อยู่กับบุคคลภายนอก ดังนั้นเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้จึงต้องใช้วิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเหล่านี้ เช่น หากต้องการทราบ ที่อยู่ของลูกหนี้ เจ้าหน้าที่ สามารถดำเนินการได้ โดยสืบค้นข้อมูลทางทะเบียนราษฎรตามบัตรประชาชนจากสำนักทะเบียนราษฎรกลาง สำนักงานเขต ฯลฯ หรือข้อมูลจากผู้ให้บริการสื่อสาร เช่น โทรศัพท์ ข้อมูลจากผู้ให้บริการทางสาธารณสุข โภค เช่น องค์การโทรศัพท์ การประปา เป็นต้น รวมถึงการโทรถามข้อมูลจากบิดา มารดา ญาติพี่น้อง เพื่อนร่วมงาน ผู้ค้าประกัน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลูกหนี้เท่าที่จะสืบเสาะได้ แต่ปัญหาสำคัญที่เกิดขึ้นก็คือมีลักษณะของการสืบเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้บางป ระการที่ต้องวิเคราะห์ถึงความชอบด้วยกฎหมายด้วย เช่น กรณีของการสืบเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งทรัพย์สินหรือธุรกิจของลูกหนี้โดยในบางกรณีเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงหนี้มักจะนำเรื่องที่ถูกหนี้เป็นหนี้และผิคนัดชำระหนี้ ไปแจ้งหรือบอกเล่าแก่บุคคลภายนอกในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ รวมถึงการติดตามทวงหนี้โดยการเปิดเผยรายชื่อของลูกหนี้ที่ไม่ชำระหนี้ต่อสาธารณชน เช่นการส่งโทรสาร ให้ลูกหนี้ติดต่อกลับเจ้าหน้าที่หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้โดยเปิดเผยในลักษณะต้องการประจานลูกหนี้ หรือการใช้โทรศัพท์ติดต่อไปหาเจ้าหน้าที่ ฝ่ายทรัพยากร บุคคลหรือนายจ้างของลูกหนี้เพื่อแจ้งว่าพนักงานเป็นหนี้และให้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อกดดันให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อบีบบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ โดยการกระทำดังกล่าวนั้นถือว่าสร้างความเสียหายแก่ลูกหนี้เป็นอย่างมากเพราะทำให้บุคคลโดยทั่ว ๆ ไปในสังคมรับทราบเรื่องในการตกเป็นหนี้แล้วไม่ชำระหนี้ของลูกหนี้ซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวของลูกหนี้ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลในครอบครัวของลูกหนี้ ธุรกิจของลูกหนี้ การงานของลูกหนี้ เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับลูกหนี้ได้ ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางด้านชื่อเสียง การเสียโอกาสในการเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่ การงาน และมีลูกหนี้จำนวนไม่น้อยที่ต้องถูกออกหรือต้องออกจากงาน และกลายเป็นบุคคลที่ไม่น่าเชื่อถือการเสียความน่าเชื่อถือในการประกอบธุรกิจ ฯลฯ

2. การแจ้งเตือนหรือการทวงถามให้ชำระหนี้

หลังจากที่เจ้าหน้าที่สามารถสืบเสาะแสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ของลูกหนี้ได้แล้วก็จะมีการดำเนินการแจ้งเตือนให้ชำระหนี้หรือการทวงถามให้ชำระหนี้ ซึ่งเป็นขั้นตอนที่เป็นปัญหามาก กล่าวคือ ในการแจ้งเตือนหรือทวงถามลูกหนี้ให้ชำระหนี้ นั้น มีลักษณะการแจ้งเตือนหลายวิธี เช่น การโทรศัพท์ การใช้หนังสือ การส่งโทรสาร (Fax) การใช้บุคคลไปทวงถามจากลูกหนี้โดยตรงซึ่งในขั้นตอนนี้พบว่ามีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมไม่เป็นธรรมแก่ลูกหนี้อยู่มาก และบางครั้ง อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ลูกหนี้และผู้อื่นอีกด้วย

การแจ้งเตือนให้ชำระหนี้ หมายถึง การบอกกล่าวทวงถามหรือการแจ้งไปยังลูกหนี้ ไม่ว่าจะโดยวิธีการใดก็ตามให้ลูกหนี้ทราบว่าเจ้าหนี้ประสงค์ที่จะให้ลูกหนี้ดำเนินการชำระหนี้ภายในระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่ง (ปาวริศ หวังพินิจกุล, 2550, หน้า 16)

การแจ้งให้ชำระหนี้ในที่นี้ กรณีที่เป็นหนี้ที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้ทำการแจ้งให้ชำระหนี้ได้ทั้งหมดที่หนี้จะถึงกำหนดชำระหรือภายหลังจากที่หนี้ถึงกำหนดชำระ โดยการแจ้งให้ชำระหนี้ก่อนที่หนี้จะถึงกำหนดชำระนั้นเป็นวิธีปฏิบัติตามปกติในทางธุรกิจปัจจุบันที่เจ้าหนี้มักจะดำเนินการชำระหนี้ ภายในกำหนดระยะเวลาในเวลานึงก่อนกำหนดเวลาชำระที่ได้ตกลงกัน ซึ่งการแจ้งให้ชำระหนี้ดังกล่าวนี้ถือเป็นสิทธิอย่างหนึ่งของเจ้าหนี้ที่จะดำเนินการได้โดยไม่มีผลในทางกฎหมายแต่ประการใด เนื่องจากไม่ถือเป็นกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัด เพราะการแจ้งให้ชำระหนี้ดังกล่าวไม่ถือเป็นการเตือนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 204 เนื่องจากการแจ้งให้ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ก็ถือว่าลูกหนี้ยังมีสิทธิปฏิเสธไม่ชำระหนี้ได้เพราะไม่ถือเป็นการแจ้งให้ชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ทั้งนี้ แม้การแจ้งให้ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้จะเป็นสิทธิของเจ้าหนี้ก็ตาม แต่ก็ต้องระมัดระวังเพราะอาจมีกรณีที่ถือเป็นการติดตามทวงถามหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือไม่เป็นที่ชอบแก่ลูกหนี้ และอาจเป็นความผิดตามกฎหมายได้ แต่หากเป็นกรณีที่หนี้ที่มีกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้ ทำการแจ้งให้ชำระหนี้ภายหลังจากที่หนี้ถึงกำหนดชำระต้องแยกพิจารณาเป็นกรณีที่ 1) หนี้ไม่มีกำหนดชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทินกับ 2) หนี้ที่มีกำหนดชำระหนี้ได้ตามวันแห่งปฏิทิน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 ที่บัญญัติว่า “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลัง แต่หนี้เจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ ไซ้ ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ถ้าได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ตามวันปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระหนี้ตามกำหนด ไซ้ ท่านว่าลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดโดยมิต้องเตือนเลย วิธีเดียวกันนี้ท่านไซ้บังคับแก่กรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้ออกกล่าว”

กรณีการแจ้งให้ชำระหนี้ในหนี้ที่มีกำหนดชำระจะกระทำได้เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระโดย ถ้าเป็นหนี้ที่กำหนดเวลาไม่ว่ากำหนดเวลาไว้ตามปฏิทินหรือไม่ก็ตาม มมีเงื่อนไขว่าต้องพ้นกำหนดเวลานั้นแล้วจึงจะถือว่ากำหนดเวลาชำระหนี้ หากแต่กำหนดเวลาชำระหนี้ไม่นับเป็นกำหนดชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 บรรคแรกที่มีหลักว่าถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้วและภายหลังจากนั้นเจ้าหนี้ได้เตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้วลูกหนี้

ยังเพิกเฉยไม่ชำระหนี้ก็ได้ชื่อว่าเป็นผู้ผิดนัดเพราะเขาเดือนแล้ว ความสำคัญอยู่ที่คำว่าเพราะเขาเดือนแล้ว อันเป็นการกระทำให้ประจักษ์ว่าลูกหนี้ตกอยู่ในภาวะเป็นผู้ผิดนัด (ไพโรจน์ วายุภาพ, 2549, หน้า 97) ซึ่งการเดือนต้องทำภายหลังที่หนี้ถึงกำหนด มิใช่เป็นการแจ้งล่วงหน้าก่อนหนี้ถึงกำหนด ซึ่งแม้จะระบุว่าให้ชำระหนี้ตามกำหนด ยังไม่ถือว่าเป็นคำเตือน ดังนั้นการติดตามทวงหนี้ของเจ้าหนี้หรือของผู้ติดตามทวงหนี้โดยการแจ้งให้ชำระหนี้หลังจากหนี้ถึงกำหนดชำระในหนี้ที่ไม่กำหนดชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินเจ้าหนี้หรือ ผู้ติดตามทวงหนี้ต้องให้คำเตือนแก่ลูกหนี้โดยให้เวลาอันสมควรแก่ลูกหนี้ในการชำระหนี้ด้วย จึงจะมีผลทำให้เมื่อลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาดังกล่าวจึงจะตกเป็นผู้ผิดนัด

แต่หากเป็นการแจ้งให้ชำระหนี้ในหนี้ที่มีกำหนดเวลาชำระตามวันแห่งปฏิทินตามประมวลกฎหมายแพ่ง และพาณิชย์ มาตรา 204 วรรคสอง โดยกำหนดเวลาชำระหนี้จะต้องมีกำหนดเวลาตามวันปฏิทิน ซึ่งหมายถึงวันเดือนปีใดหรือการกำหนดให้ชำระหนี้ภายในกี่วันกี่เดือนหรือกี่ปีก็ได้แล้วแต่จะตกลงกันระหว่างเจ้าหนี้ลูกหนี้ซึ่งหากเป็นกรณีที่มีการบอกกล่าวจะบอกกล่าวด้วยวิธีใดก็ได้ เช่น ตกลงกันว่าจะให้เวลาชำระหนี้ภายใน 30 วัน นับแต่วันบอกกล่าวเมื่อเจ้าหนี้ออกกล่าวไปถึงลูกหนี้แล้วนับจากนั้นไป 30 วัน ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้จะตกเป็นผู้ผิดนัดทันทีโดยไม่ต้องเตือน การบอกกล่าวตามข้อนี้ไม่ใช่เป็นการเตือนอย่างกรณีลูกหนี้ผิดนัด เพราะเจ้าหนี้ได้เตือนแล้ว เพราะการกำหนดเช่นนี้ต้องมีข้อตกลงกันไว้โดยเฉพาะซึ่งแตกต่างกับการเตือนที่มีต้องตกลงกันไว้ แต่เป็นการใช้วิธีการที่ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 วรรคหนึ่งบัญญัติไว้

ดังนั้น การติดตามทวงหนี้ของเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้โดยการแจ้งให้ชำระหนี้หลังจากหนี้ถึงกำหนดชำระในหนี้ที่มีกำหนดชำระหนี้ตามวันแห่งปฏิทินจะไม่มีผลในทางกฎหมายใด ๆ เพราะเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้ไม่จำเป็นต้องให้คำเตือนแก่ลูกหนี้ ลูกหนี้จะ ตกเป็นผู้ผิดนัดทันทีเมื่อไม่ชำระหนี้ตามกำหนดเวลาโดยเจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน อนึ่ง ในทางปฏิบัติเจ้าหนี้และผู้ติดตามทวงหนี้มักจะดำเนินการแจ้งให้ชำระหนี้เสมอ โดยหวังว่าลูกหนี้อาจดำเนินการชำระหนี้ให้เสร็จสิ้นลงได้เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายในการไปฟ้องร้องดำเนินคดีต่อไป (ปาวริศ หวังพินิจกุล, 2550, หน้า 19)

ในส่วนของวิธีการบอกกล่าวทวงถามนั้น โดยทั่วไป กฎหมายมิได้บังคับหรือกำหนดรูปแบบไว้ ดังนั้น การบอกกล่าวทวงถามอาจบอกกล่าวทวงถามด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือก็ได้ และข้อความที่ควรระบุไว้ในคำบอกกล่าวทวงถามนั้นประกอบด้วยสาระสำคัญพอที่จะทำให้เข้าใจได้ โดยถูกต้อง เช่น การบอกกล่าวทวงถามให้ชำระหนี้เงินกู้ยืม จำนวนเงิน ต้น ดอกเบี้ย วันที่ครบกำหนดชำระหนี้ ข้อความในหนังสือทวงถามควรมีวันเดือนปีที่ออกหนังสือ รายละเอียดสัญญากู้ยืม

ข้อกล่าวหาที่อ้างถึงการผิดสัญญาเพราะครบกำหนดตามสัญญา และขอให้ชำระเงินต้นและดอกเบี้ยชำระให้แก่ผู้ให้กู้ภายในกำหนด 7 วัน หรือ 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับหนังสือบอกกล่าว เป็นต้น

ในส่วนของกรณีสั่งให้ชำระหนี้ที่จะถือเป็นการติดตามทวงหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ไม่ว่าจะเป็นส่วนของการแจ้งให้ชำระหนี้ก่อนถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้หรือการแจ้งให้ชำระหนี้หลังจากถึงกำหนดระยะเวลาชำระหนี้ จะมีลักษณะดังนี้ เช่น เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้แจ้งให้ชำระหนี้โดยมีการใช้ข้อความที่ดูหมิ่นเหยียดหยามลูกหนี้ การใช้ข้อความที่มีลักษณะหลอกลวงว่าจะยึดทรัพย์อายัดเงินเดือน จะถือเป็นการติดตามทวงหนี้ที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายโดยเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงหนี้อาจมีความผิดทางแพ่งฐานละเมิดตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 หรืออาจมีความรับผิดทางอาญา ฐานดูหมิ่น ฐานกร โชกทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญาได้

มาตรา 204 มีหลักว่า “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระและเจ้าหนี้ได้เตือนลูกหนี้แล้วลูกหนี้ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว

ถ้าได้กำหนดชำระไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และลูกหนี้มิได้ชำระยอมตกเป็นผู้ผิดนัดโดยไม่ต้องเตือนและให้ใช้บังคับกับกรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ซึ่งคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่บอกกล่าว”

ความขยาย กรณีที่ลูกหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัด อาจแบ่งได้เป็น 2 กรณี คือ

1. กรณีที่ผิดนัดโดยเจ้าหนี้ต้องเตือน
2. กรณีที่ผิดนัดโดยเจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน

โดยหลักแล้ว กรณีที่ลูกหนี้จะตกเป็นผู้ผิดนัดเมื่อหนี้สิ้นถึงกำหนดชำระหนี้แล้วนั้น เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน เช่น ตกลงชำระหนี้เป็นค่าจ้างว่าความเมื่อคดีถึงที่สุด แม้ว่าหนี้ดังกล่าวจะได้ถึงกำหนดชำระเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วก็ตาม หากเจ้าหนี้ยังมิได้เตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ลูกหนี้ก็ยังมีได้ตกเป็นผู้ผิดนัด เว้นแต่ ถ้าหนี้ดังกล่าวได้กำหนดเวลาชำระหนี้กันไว้ตามวันแห่งปฏิทิน ที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน เช่น ตกลงให้ชำระหนี้ในวันที่ 1 ตุลาคม 2551 หรือเป็นหนี้ที่มีข้อตกลงให้บอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งระยะเวลาบอกกล่าวที่ได้กำหนดไว้ นั้นสามารถคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว เช่น ตกลงกันว่าถ้าเจ้าหนี้จะให้ลูกหนี้ชำระหนี้ เจ้าหนี้ต้องบอกกล่าวแก่ลูกหนี้ล่วงหน้าก่อน 3 เดือน เช่นนี้ ระยะเวลา 3 เดือนนั้นสามารถคำนวณนับได้โดยปฏิทิน เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว ลูกหนี้ยังไม่ชำระหนี้อยู่อีก เช่นนี้ย่อมตกเป็นผู้ผิดนัดโดยเจ้าหนี้ไม่ต้องเตือนเลย

ลูกหนี้จะตกเป็นผู้ผิดนัดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 อาจแยกพิจารณาได้เป็น 2 กรณี คือ

1. กรณีที่เจ้าหนี้ต้องเตือน เมื่อหนี้ขึ้นถึงกำหนดชำระตามวรรคหนึ่ง
2. กรณีที่เจ้าหนี้มีต้องเตือนตามวรรคสอง ถ้าหนี้ขึ้นได้กำหนดเวลา ชำระหนี้ไว้ตามวันแห่งปฏิทิน และเป็นกรณีที่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้าก่อนการชำระหนี้ ซึ่งได้กำหนดเวลาลงไว้ อาจคำนวณนับได้โดยปฏิทินนับแต่วันที่ได้บอกกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่สำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3791/2550 คำขอกู้เงินบำรุงอ้อยระบุว่า ขอกู้เงินเพื่อซื้อพันธุ์อ้อยและบำรุงไร่อ้อย เมื่ออ้อยโตขึ้นผู้กู้ตกลงตัดขายแก่ผู้ให้กู้เพื่อนำเงินค่าอ้อยชำระหนี้ที่ได้กู้เงินมา มีได้ระบุว่าผู้กู้จะต้องปลูกอ้อยเพื่อตัดขายให้ผู้ให้กู้เมื่อใด จึงเป็นหนี้ที่มีได้กำหนดเวลาชำระหนี้กันไว้ ส่วนวันถึงกำหนดชำระเงินตามเช็คที่โจทก์ออกให้แก่จำเลยในการกู้เงินก็มีใช้กำหนดเวลาชำระหนี้เงินกู้ โจทก์มีหนังสือทวงถามให้จำเลยชำระหนี้ภายใน 7 วันนับแต่วันที่ ได้รับหนังสือ จำเลยไม่ชำระหนี้ภายในกำหนด จึงตกเป็นผู้ผิดนัดนับแต่วันที่พ้นกำหนดดังกล่าว

ข้อสังเกต ข้อตกลงว่า เมื่ออ้อยโตขึ้นผู้กู้ตกลงตัดขายแก่ผู้ให้กู้เพื่อนำเงินค่าอ้อยชำระหนี้ที่ได้กู้เงินมา ศาลฎีกาเห็นว่าเป็นหนี้ที่มีได้กำหนดเวลาชำระหนี้กันไว้ ดังนี้ ลูกหนี้จะตกเป็น ผู้ผิดนัดต่อเมื่อเจ้าหนี้ได้บอกกล่าวเตือนให้ชำระหนี้ตามมาตรา 204 วรรคหนึ่งเสียก่อน

3. การติดต่อเพื่อการติดตามทวงถามหนี้ (ร่างพระราชบัญญัติการติดตามทวงถามหนี้ที่เป็นธรรม พ.ศ.2550 ร่างมาตรา 8 ถึง ร่างมาตรา 13)

1. กำหนดวิธีการในการติดต่อกับผู้บริโภครหัส ข้อมูลที่จะต้องแจ้งให้การติดตามทวงถามหนี้ บุคคลที่ผู้ติดตามหนี้อาจติดต่อในการติดตามทวงถามหนี้ และข้อห้ามต่าง ๆ ในการติดตามทวงถามหนี้ (ร่างมาตรา 8 ถึงร่างมาตรา 13) โดย

การติดต่อกับผู้บริโภค ให้ผู้ติดตามหนี้ถือปฏิบัติ ได้แก่ แจ้งให้ทราบชื่อ นามสกุล ชื่อหน่วยงาน และแสดงเจตนาว่าต้องการติดตามหนี้ ให้ถือเอาสถานที่ที่ผู้บริโภคแจ้งเป็นสถานที่ติดต่อกับผู้บริโภค ในกรณีที่ผู้บริโภคไม่ได้แจ้งไว้ล่วงหน้า หรือสถานที่แจ้งไว้ไม่สามารถติดต่อได้โดยผู้ติดตามหนี้ได้พยายามติดต่อตามสมควรแล้ว ให้ถือเอาสถานที่ติดต่อผู้บริโภคอื่น เป็นสถานที่เหมาะสมในการติดต่อกับผู้บริโภค โดยให้ติดต่อได้ในเวลา 08.00-20.00 น. ยกเว้นวันหยุดราชการให้ติดต่อได้ในเวลา 08.00-18.00 น. เว้นแต่ผู้บริโภคและผู้ติดตามหนี้ได้ตกลงไว้เป็นอย่างอื่นในระหว่างการผิดนัดชำระหนี้ และห้ามมิให้ผู้ติดตามหนี้กระทำการในลักษณะที่ เป็นการละเมิด และคุกคามในการติดตามทวงหนี้ ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา 10)

(1) การข่มขู่ การใช้ความรุนแรง การกระทำผิดทางอาญาโดยให้เกิดความเสียหายแก่ร่างกาย ชื่อเสียง และทรัพย์สินของผู้บริโภค หรือผู้อื่น

(2) การใช้วาจาหรือภาษาที่เป็นการดูหมิ่น ถากถาง เสียดสี ทำให้เกิดความเสียหายต่อผู้บริโภค หรือผู้อื่น

(3) การแจ้ง การเปิดเผยชื่อผู้บริโภคให้แก่ผู้อื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการติดตามหนี้เว้นแต่เป็นการแจ้งให้แก่บุคคลอื่นตามที่กฎหมายกำหนด

(4) การติดต่อผู้บริโภคเพื่อติดตามทวงถามหนี้ทางโทรศัพท์วันละหลายครั้งโดยไม่มีเหตุอันควรเพื่อก่อให้เกิดความรำคาญ

(5) การกระทำอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด รวมทั้งห้ามมิให้ผู้ติดตามหนี้กระทำการในลักษณะที่เป็นเท็จ หรือทำให้เกิดความเข้าใจผิดในการติดตามทวงถามหนี้ ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา 11)

(1) การแสดง การใช้เครื่องหมายหรือ เครื่องแบบ สัญลักษณ์หรือข้อความใด ๆ ที่อาจทำให้ผู้บริโภคเข้าใจว่าเป็นการกระทำของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐ โดยไม่เป็นความจริง

(2) การแสดงหรือมีข้อความที่ทำให้เชื่อว่าการติดต่อทวงถามหนี้เป็นการกระทำโดยทนายความหรือสำนักงานกฎหมาย ทั้งที่ไม่ใช่

(3) การแสดงหรือข้อความที่ทำให้เชื่อว่าหากไม่ชำระหนี้จะถูกดำเนินคดี ถูกยึด หรืออายัดทรัพย์สิน หรือเงินเดือน เว้นเสียแต่เป็นการกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย

(4) การข่มขู่ว่าจะดำเนินการใด ทั้งที่ไม่มีอำนาจจะกระทำได้ตามกฎหมาย

(5) การติดต่อ หรือการแสดงตนที่ทำให้บุคคลอื่น เข้าใจผิด เพื่อให้ได้ข้อมูลอื่นที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภคเพื่อวัตถุประสงค์ในการติดตามหนี้

(6) การใช้ชื่อของบุคคลอื่น แทนชื่อของผู้ติดตามหนี้ในการดำเนินการติดตามทวงถามหนี้

(7) การติดต่อหรือการแสดงตนให้ผู้บริโภคเชื่อว่าผู้ติดตามหนี้ ดำเนินการให้แก่บริษัทข้อมูลเครดิตหรือรับจ้างบริษัทข้อมูลเครดิต

(8) การกระทำอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด และห้ามมิให้ผู้ติดตามหนี้กระทำการในลักษณะที่ไม่เป็นธรรมในการติดตามทวงถามหนี้ ดังต่อไปนี้ (ร่างมาตรา 12)

(1) การเรียกเก็บค่าธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายใด ๆ เว้นเสียแต่ได้มี การตกลงไว้ล่วงหน้าหรือมีกฎหมายอนุญาตให้ทำได้

(2) ติดต่อผู้บริโภคเกี่ยวกับหนี้โดยไปรษณียบัตร เอกสารเปิดผนึกหรือโทรสารที่สื่อให้ทราบว่าเป็นการติดตามทวงถามหนี้อย่างชัดเจน

(3) การใช้ภาษา หรือสัญลักษณ์ ชื่อทางธุรกิจของผู้ประกอบธุรกิจติดตามหนี้บนของจดหมาย ในการติดต่อผู้บริโภคที่ทำให้เข้าใจได้ว่าเป็นการติดต่อมาเพื่อการติดตามทวงถามหนี้ เว้นเสียแต่ชื่อทางธุรกิจของผู้ติดตามหนี้ไม่ได้สื่อให้ทราบได้ว่าเป็นการประกอบธุรกิจติดตามทวงถามหนี้

(4) การกระทำอื่นใดตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

2. กำหนดมิให้นำข้อห้ามในการติดตามทวงถามหนี้มาใช้กับการทวงถามหนี้เป็นหนังสือเพื่อจะใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาล (ร่างมาตรา 13)

มาตรา 213 มีหลักว่า “ถ้าลูกหนี้ละเลยไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้จะร้องขอให้ศาลบังคับชำระหนี้ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่อง ” เมื่อสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่อง ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นการกระทำการ เจ้าหนี้จะร้องขอให้ศาลสั่งให้บุคคลภายนอกกระทำโดยลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ แต่ถ้าเป็นการกระทำนิติกรรม ศาลจะสั่งให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ก็ได้ ถ้าเป็นการงดเว้น เจ้าหนี้จะเรียกให้หรือถอนการที่ได้ทำลงโดยลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายและให้จัดการอันควรในภายหน้าด้วยก็ได้ อนึ่ง ไม่กระทบถึงสิทธิที่จะเรียกค่าเสียหายด้วย” ความขยาย มาตรานี้เป็นเรื่องการบังคับชำระหนี้

วรรคหนึ่ง หลักทั่วไปในการบังคับชำระหนี้โดยเฉพาะเจาะจง กล่าวคือเป็นการบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ให้เป็นไปตามความประสงค์อันแท้ จริงแห่งมูลหนี้นั่นเอง ดังนั้นหากลูกหนี้ละเลยไม่ยอมชำระหนี้ของตนแก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับชำระหนี้ได้ เว้นแต่สภาพแห่งหนี้จะไม่เปิดช่องให้กระทำได้

วรรคสอง กรณีสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ กล่าวคือ ไม่สามารถบังคับลูกหนี้ได้

1. วัตถุแห่งหนี้เป็นการกระทำการ เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับบุคคลภายนอกให้กระทำการอันนั้น โดยให้ลูกหนี้เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายก็ได้ เช่น เจ้าหนี้จ้างลูกหนี้ซึ่งเป็นพยาบาลให้มาดูแลผู้ป่วยที่บ้านแล้วลูกหนี้ไม่ยอมมา เช่นนี้เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งบังคับบุคคลภายนอกซึ่งเป็นพยาบาลอื่นซึ่งเขายินยอมมาดูแลผู้ป่วยได้โดยให้ลูกหนี้ออกค่าใช้จ่าย

2. วัตถุแห่งหนี้เป็นการทำนิติกรรม เจ้าหนี้จะร้องขอต่อศาลให้สั่งให้ถือคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ก็ได้ เช่นเจ้าหนี้ทำสัญญาจะซื้อจะขายที่ดินของลูกหนี้พอถึงกำหนดวันโอนทางทะเบียน ลูกหนี้ไม่ยอมไปดำเนินการให้ เช่นนี้ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิร้องขอต่อศาลให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ เพื่อไปดำเนินการทางทะเบียนได้

วรรคสาม กรณีวัตถุแห่งนี้เป็นการคงเว้น เจ้าหนี้จะเรียกร้องให้รื้อถอนการที่ได้กระทำลง โดยให้ลูกหนี้เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายและจัดการอันควรเพื่อเวลาในภายหน้าด้วยก็ได้ เช่น เจ้าหนี้ตกลงกับลูกหนี้ว่า ลูกหนี้จะไม่ทำการสร้างอาคารสูงเกิน 5 เมตร แล้วลูกหนี้ฝ่าฝืนข้อตกลงดังกล่าว เช่นนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกร้องให้รื้อถอนอาคาร โดยให้ลูกหนี้ออกค่ารื้อ ถอนและให้จัดการอันควรในเวลาภายหน้าด้วยก็ได้

วรรคสี่ การใช้สิทธิเรียกร้องของเจ้าหนี้ในการบังคับชำระหนี้ดังกล่าวนั้น หากมีความเสียหายอื่นอีก เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิเรียกค่าเสียหายนั้นได้อีกด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่สำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4921/2547 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคสอง ศาลจะสั่งให้ถือเอาตามคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ได้ก็เฉพาะกรณีที่วัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการนิติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น โจทย์ฟ้องบังคับให้จำเลยส่งมอบโฉนดที่ดินศาลจึงไม่อาจสั่งให้ถือเอาตามคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยได้

ข้อสังเกต การฟ้องขอให้บังคับส่งมอบโฉนดที่ดิน มิใช่กรณีที่มิวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการนิติกรรม จึงไม่อาจขอให้ศาลสั่งให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาได้

คำพิพากษาศาลฎีกา 362/2546 การที่ศาลอุทธรณ์ภาค 4 พิพากษาให้จำเลยรื้อรั้วลดหนามและสิ่งกีดขวางใด ๆ ออกจากทางพิพาท หากจำเลยเพิกเฉยให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยนั้น วัตถุแห่งหนี้ตามคำพิพากษาดังกล่าวไม่ใช่เป็นการกระทำการนิติกรรม จึงไม่อาจสั่งให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยได้ อีกทั้ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 ทวิ และ 296 เบญจ ใต้บัญญัติวิธีบังคับในกรณีดังกล่าวไว้แล้ว

ข้อสังเกต การจะถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา นั้น ต้องเป็นกรณีที่วัตถุแห่งหนี้เป็นการทำนิติกรรม ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4709/2545 จำเลยเป็นตัวแทนมีชื่อถือกรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทแทนโจทก์ซึ่งเป็นผู้การ จำเลยจึงมีหน้าที่ต้องส่งมอบที่ดินพิพาทให้แก่โจทก์ในสภาพขณะที่ได้รับไว้ตามมาตรา 810 วรรคหนึ่ง แต่จำเลยกลับนำไปจดทะเบียนจำนองไว้แก่ธนาคาร โดยโจทก์ไม่ได้ให้ความยินยอม จำเลยจึงต้องจดทะเบียนโอนที่ดินพิพาทคืนแก่โจทก์โดยการปลดจำนองเช่นเดิม แต่การไถ่ถอนจำนองจำเลยผู้จำนองจะต้องนำเงินไปชำระหนี้ให้แก่ผู้รับจำนองจนครบถ้วนจึงจะปลดจำนอง หากจำเลยไม่ปฏิบัติตามก็ไม่อาจดำเนินการบังคับคดีให้เป็นไปตามลำดับต่อไปได้ จึงเป็นกรณีสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับชำระหนี้ได้ ศาลพิพากษาให้โจทก์ไถ่ถอนจำนองได้เอง โดยให้จำเลยเป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายทั้งสิ้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7091/2542 การที่โจทก์ขอให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยและผู้ร้องสอดนั้นก็เฉพาะกรณีการทำนิติกรรมสัญญาเท่านั้น ศาลไม่อาจกำหนดให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยในคดีละเมิดได้ ดังนั้นการที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษาให้ขับไล่จำเลย ผู้ร้องสอดและบริวารออกจากที่ดินพิพาท และทำที่ดินพิพาทให้อยู่ในสภาพเดิม หากไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาขึ้นจึงไม่ถูกต้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3486/2542 ปัญหาว่าโจทก์มีสิทธิขอให้ศาลพิพากษาคำขอท้ายฟ้องของโจทก์ว่าถ้าจำเลยไม่ดำเนินการรื้อถอนก็ให้โจทก์หรือบุคคลภายนอกเป็นผู้รื้อถอนโดยให้จำเลยเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมดได้หรือไม่นั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 296 ทวิ ซึ่งเป็นกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการบังคับคดีมา คำพิพากษาได้บัญญัติกรณีเช่นนี้ให้เป็นอำนาจของเจ้าพนักงานบังคับคดีที่จะดำเนินการตามกฎหมายดังกล่าว จึงนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 312 วรรคสอง ซึ่งเป็นกฎหมายสารบัญญัติมาใช้บังคับไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6705/2541 การที่จำเลยทั้งสองผัดผ่อนหรือผัดสั ญญา โจทก์มีสิทธิฟ้องร้องบังคับให้จำเลยทั้งสองปฏิบัติตามสัญญาตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคแรกหรือจะใช้สิทธิบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 386 ก็ได้ สิทธิดังกล่าวนี้เป็นสิทธิที่เกิดขึ้นโดยบทบัญญัติของกฎหมาย การที่โจทก์และจำเลยทั้งสองทำสัญญากันว่า หากคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดผัดสั ญญา ให้อีกฝ่ายมีสิทธิบอกเลิกสัญญาตามมาตรา 386 เท่านั้น มิได้เป็นการยกเลิกสิทธิของโจทก์ตามมาตรา 213 วรรคแรก ในอันที่จะฟ้องร้องบังคับให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้ตามสัญญาได้ และเมื่อใดโจทก์ใช้สิทธิฟ้องร้องบังคับให้จำเลยทั้งสองชำระหนี้ตามสัญญาแล้ว โจทก์ก็มีสิทธิเรียกเอาค่าเสียหายเนื่องจากการที่จำเลยทั้งสองผัดผ่อนไม่ชำระหนี้ตามสัญญา ได้ด้วยตามมาตรา 213 วรรคสี่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1060-1061/2540 การที่จำเลยละเลยไม่ชำระหนี้ของตนในอันที่จะจดทะเบียนภาระจำยอมให้โจทก์ทั้งสามตามสัญญาประนีประนอมยอมความที่ได้ทำไว้ โจทก์ทั้งสามยอมมีสิทธิฟ้องขอให้บังคับจำเลยไปจดทะเบียนภาระจำยอมตามสัญญาดังกล่าวขึ้นได้ แต่เมื่อปรากฏว่าภายหลังโจทก์ทั้งสามฟ้องจำเลยแล้ว จำเลยได้จดทะเบียนโอนที่ดินซึ่งเป็นถนนพิพาทให้แก่มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำเลยจึงมิใช่เจ้าของกรรมสิทธิ์ที่ดินแปลงดังกล่าวอีกต่อไป และไม่อยู่ในฐานะจะไปจดทะเบียนภาระจำยอมให้โจทก์ทั้งสามเพราะสภาพแห่งการบังคับคดีไม่เปิดช่องที่จะบังคับให้จำเลยทำเช่นนั้นได้ ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 การกระทำของจำเลยดังกล่าวแม้หากจะฟังว่าทำให้โจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหาย แต่โจทก์ทั้งสามมิได้ขอให้

บังคับจำเลยชดใช้ค่าเสียหายมาด้วย จึงไม่อาจวินิจฉัยให้จำเลยชดใช้ค่าเสียหายในส่วนนี้ชอบที่ โจทก์ทั้งสามจะไปว่ากล่าวเป็นคดีใหม่

จากการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการติดตามหนี้ โดยหลัก ๆ มีวิธีการติดตามทวงถามหนี้ที่เจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันนี้ มีอยู่ 2 วิธีการหลัก ๆ คือ (1) การติดตามสืบเสาะข้อมูลของลูกหนี้ (2) การแจ้งเตือนหรือการทวงถามให้ชำระหนี้ ซึ่งถือว่าเป็นวิธีการที่ดีที่สุดและไม่ผิดต่อ พระราชบัญญัติ การติดตามทวงถามหนี้ พ.ศ.2550 แต่ปัญหาสำคัญที่ เกิดขึ้นก็คือมีลักษณะของการสืบเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้บางประการที่ต้องวิเคราะห์ถึงความชอบด้วยกฎหมายด้วย เช่น กรณีของการสืบเสาะหาข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ตั้งทรัพย์สินหรือธุรกิจของลูกหนี้โดยในบางกรณีเจ้าหนี้หรือ ผู้ติดตามทวงหนี้มักจะนำเรื่องที่ลูกหนี้เป็นหนี้และผิดนัดชำระหนี้ ไปแจ้งหรือบอกเล่าแก่บุคคลภายนอกในการติดต่อสื่อสารเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับลูกหนี้ รวมถึงการติดตามทวงหนี้โดยการเปิดเผยรายชื่อของลูกหนี้ที่ไม่ชำระหนี้ต่อสาธารณชน เช่น การส่งโทรสาร ให้ลูกหนี้ติดต่อกลับเจ้าหนี้หรือผู้ติดตามทวงถามหนี้โดยเปิดเผยในลักษณะต้องการประจานลูกหนี้ หรือการโทรไปหาฝ่ายบุคคลหรือนายจ้างของลูกหนี้เพื่อแจ้งว่าพนักงานเป็นหนี้และให้ดำเนินการต่าง ๆ เพื่อกดดันให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ซึ่งเป็นมาตรการเพื่อบีบบังคับให้ลูกหนี้ชำระหนี้ โดยการกระทำ ดังกล่าวนั้นถือว่าสร้างความเสียหายแก่ลูกหนี้เป็นอย่างมากเพราะทำให้บุคคลโดยทั่ว ๆ ไปในสังคมรับทราบเรื่องในการตกเป็นหนี้แล้วไม่ชำระหนี้ของลูกหนี้ซึ่งถือเป็นเรื่องส่วนตัวของลูกหนี้ซึ่งการกระทำดังกล่าวอาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลในครอบครัวของลูกหนี้ ธุรกิจของลูกหนี้การทำงานของลูกหนี้เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องใกล้ชิดกับลูกหนี้ได้ไม่ว่าจะเป็นความเสียหายทางด้านชื่อเสียง การเสียโอกาสในการเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และมีลูกหนี้จำนวนไม่น้อยที่ต้องถูกออกหรือต้องออกจากงาน และกลายเป็นบุคคลที่ ไม่น่าเชื่อถือการเสียเครดิตในการประกอบธุรกิจ

ปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้

ปัญหาจากการที่บริษัท หรือสถาบันการเงินเหล่านี้มีการกำหนดดอกเบี้ยค่าธรรมเนียมค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้ในจำนวนที่สูงเกินไปและยังมีการเรียกเก็บซ้ำซ้อนในรูปแบบต่างกัน ทำให้ผู้บริโภคต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่จะพึงคาดหมายได้ ผลประโยชน์ที่บริษัทเหล่านี้เรียกเก็บจากผู้บริโภคมีลักษณะเป็นการเรียกเอาแต่ฝ่ายเดียว เลี่ยงกฎหมายโดยใช้ชื่อเรียกต่าง ๆ เป็นดอกเบี้ยที่ผิดนัดชำระบ้าง ค่าธรรมเนียมชำระล่าช้าบ้าง ค่าปรับบ้าง ค่าใช้จ่ายใน

การติดตามหนี้บ้าง แทนคำว่า “ดอกเบี้ยย” เพื่อไม่ให้ผิดกฎหมายอย่างชัดเจน และอาศัยความได้เปรียบในความไม่รู้เท่าถึงการณ์ของผู้บริโภคแม้กระทั่งหากผู้บริโภคมีเงินไม่พอที่จะชำระหนี้ได้ทั้งหมดในคราวเดียวกัน ทางบริษัทใช้วิธีคิดค่าธรรมเนียมกรณีผ่อนชำระบางส่วนอีก กล่าวคือหากผ่อนชำระได้บางส่วนและยังมียอดคงค้างอีกบางส่วนมีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมจากยอดหนี้ที่คงค้างเป็นอัตราต่าง ๆ อีกของจำนวนที่ค้าง ทำให้มีหนี้สะสมพอกพูนมากยิ่งขึ้นไปอีก และเมื่อลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้เมื่อใด Non bank เหล่านี้ก็จะทำเพียงเรียกเงินต้นค้างชำระบวกกับดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันผิดนัดเท่านั้น

ตามคำพิพากษาของศาลแขวงปทุมวัน คดีหมายเลขดำที่ ม. 3357/2549 คดีหมายเลขแดงที่ ม. 2353/2547 วันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2547 โดยคำพิพากษามีสาระสำคัญดังนี้

โจทก์เป็นสถาบันให้สินเชื่อกู้ยืมชื่อ ว่า “สินเชื่อเพื่อคนรุ่นใหม่ ” ฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้เงินกู้ดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ของต้นเงิน 29,147.27 บาท นับถัดจกวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

โดยข้อเท็จจริงรับฟังไม่ได้ว่าโจทก์เป็นนิติบุคคลประเภทบริษัทจำกัดเมื่อเดือนกันยายน 2544 จำเลยตกลงทำสัญญากู้ยืมเงินจากโจทก์โดยตกลงจะปฏิบัติและยินยอมตามข้อกำหนดและเงื่อนไขในสัญญาให้สินเชื่อทุกประการ โดยโจทก์อนุมัติเงินกู้แก่จำเลยเป็นเงินจำนวน 50,000 บาท

โจทก์นำเงินโอนเข้าบัญชีธนาคารของจำเลยเป็นเงินจำนวน 42,500 บาท และถือว่าจำเลยได้รับเงินกู้ นับตั้งแต่วันที่โจทก์นำเงินเข้าบัญชีดังกล่าวและจำเลยตกลงชำระดอกเบี้ย ค่าธรรมเนียม และค่าใช้จ่ายดังต่อไปนี้

- 1) ค่าธรรมเนียมจัดการเงินกู้ร้อยละ 5 ของวงเงินกู้ ทั้งนี้ไม่น้อยกว่า 500 บาท โดยโจทก์จะหักค่าธรรมเนียมส่วนนี้จากต้นเงินกู้ที่จะจ่ายให้แก่จำเลย
- 2) ค่าธรรมเนียมการไ้ช่วงเงินร้อยละ 1.9 ต่อเดือน
- 3) ดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของยอดเงินกู้
- 4) ค่าปรับชำระหนี้ล่าช้าจำนวน 150 บาทต่องวดต่อเดือน
- 5) ค่าปรับเช็คคืนจำนวน 200 บาท ในกรณีที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็ค
- 6) ค่าปรับหักบัญชีไม่ผ่านจำนวน 100 บาท ในกรณีที่ผู้กู้แจ้งความประสงค์ให้หักเงินบัญชีธนาคาร

จำเลยตกลงชำระคืนต้นเงินดอกเบี้ยค่าธรรมเนียมการไ้ช่วงเงินและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้แก่โจทก์รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 67,510.96 บาท โดยผ่อนชำระเป็นงวดรายเดือน งวดละ 3,750.61 บาท รวม 18 งวด ภายหลังที่กู้ยืม จำเลยไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องตามสัญญา โดยจำเลยชำระหนี้แก่

โจทก์เพียง 9 วงศ์ เป็นเงินจำนวน 33,934.89 บาท โจทก์ไม่ประสงค์ให้จำเลยเป็นหนี้ต่อไป จึงมีหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้ จำเลยได้รับหนังสือดังกล่าวแล้วแต่ยังคงเพิกเฉย ซึ่งยอดหนี้ค้างชำระ ณ วันที่ 15 มกราคม 2546 จำเลยเป็นหนี้ต้นเงินจำนวน 29,147.27 บาท ดอกเบี้ยและค่าธรรมเนียม จำนวน 4,428.80 บาท ค่าปรับจำนวน 416.71 บาท รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 33,992.78 บาท

ศาลพิเคราะห์แล้วเห็นว่า จำเลยกู้ยืมเงิน โจทก์แล้วผิดนัดไม่ชำระหนี้ตามสัญญา โจทก์มีหนังสือทวงถามให้ชำระหนี้โดยชอบแล้ว แต่จำเลยเพิกเฉย จำเลยจึงต้องรับผิดชอบชำระต้นเงิน ค่าธรรมเนียมและดอกเบี้ยตามสัญญาแก่โจทก์ คงมีปัญหาว่า โจทก์มีสิทธิคิดค่าธรรมเนียม และดอกเบี้ยกับจำเลยได้เพียงใด โดยศาลเห็นว่า ตามพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 ให้ความหมายของคำว่า “ดอกเบี้ย” ว่าเป็นค่าตอบแทนที่บุคคลหนึ่งต้องใช้ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง

เมื่อจำเลยกู้เงินโจทก์แล้ว โจทก์คิดค่าธรรมเนียมจัดการเงินกู้ในอัตราร้อยละ 5 ของวงเงินกู้และยังคิดค่าธรรมเนียมการไต่สวนเงินในอัตราร้อยละ 1.9 ต่อเดือน ค่าธรรมเนียมทั้งสองดังกล่าวจึงเป็นค่าตอบแทนมีลักษณะทำนองเดียวกับดอกเบี้ย และเมื่อรวมกับดอกเบี้ยที่โจทก์คิดในอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ของยอดเงินกู้ คิดเฉพาะเดือนแรก จะมีอัตราดอกเบี้ยที่โจทก์คิดในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ซึ่งเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475

จึงถือว่า จำเลยผิดนัดไม่ชำระหนี้ในวันที่ 6 กันยายน 2545 เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่า โจทก์นำเงินเข้าบัญชีธนาคารของจำเลย เป็นเงินจำนวน 42,500 บาท และจำเลยได้ชำระหนี้ให้แก่โจทก์เป็นเงินจำนวน 33,934.89 บาท จำเลยคงค้างต้นเงินโจทก์จำนวน 8,565.11 บาท

พิพากษาให้จำเลยชำระเงินจำนวน 8,565.11 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงินดังกล่าวนับตั้งแต่วันที่ 6 กันยายน 2545 เป็นต้นไป จนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

เมื่อคำพิพากษาเป็นเช่นนี้เจ้าหนี้เหล่านี้จึงไม่มุ่งที่จะฟ้องร้องลูกหนี้ต่อไป แต่จะใช้วิธีการทวงหนี้โดย วิธีต่าง ๆ แทน จึงเป็นที่มาของการรับจ้างทวงหนี้ การข่มขู่ การคุกคาม การโทรศัพท์รบกวน ฯลฯ เพื่อแลกกับค่าจ้างเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนหนี้ที่ทวงคืนมาได้แทนการฟ้องร้องต่อศาล

จากการศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้ คือ ปัญหาจากการที่บริษัท หรือสถาบันการเงินเหล่านี้มีการกำหนดดอกเบี้ยค่าธรรมเนียม ค่าบริการ หรือค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ไว้ในจำนวนที่สูงเกินไปและยังมีการเรียกเก็บซ้ำซ้อนในรูปแบบต่างกัน ทำให้ผู้บริโภคต้องรับผิดชอบหรือรับภาระมากกว่าที่จะพึงคาดหมายได้ ผลประโยชน์ที่บริษัทเหล่านี้เรียกเก็บจากผู้บริโภค มีลักษณะเป็นการเรียกเอาแต่ฝ่ายเดียว เลี่ยงกฎหมายโดยใช้ชื่อเรียกต่าง ๆ เป็นดอกเบี้ยที่ผิดนัดชำระ

บ้าง ค่าธรรมเนียมชำระล่าช้าบ้าง ค่าปรับบ้าง ค่าใช้จ่ายในการติดตามหนี้บ้าง แทนคำว่า “ดอกเบี้ย” เพื่อให้ไม่ให้เกิดกฎหมายอย่างชัดเจน และอาศัยความได้เปรียบในความไม่รู้ เท่าถึงการณ์ของผู้บริโภค จึงเป็นสาเหตุและปัจจัยหลักที่ทำให้ลูกหนี้ในปัจจุบันต้องประสบภาวะไม่สามารถชำระหนี้ได้

ปัญหาเกี่ยวกับการคิดอัตราดอกเบี้ย

พระราชบัญญัติดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของสถาบันการเงิน พ.ศ.2523 มาตรา 4 บัญญัติว่าเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขภาวะเศรษฐกิจของประเทศ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังโดยคำแนะนำของธนาคารแห่งประเทศไทยมีอำนาจกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมหรือคิดให้ผู้ให้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีได้ มาตรา 6 บัญญัติว่า เมื่อรัฐมนตรีกำหนดอัตราดอกเบี้ยตามมาตรา 4 แล้วมิให้นำมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาใช้บังคับแก่การคิดดอกเบี้ยของสถาบันการเงิน ดังนั้น เมื่อรัฐมนตรีประกาศกำหนดอัตราดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอาจคิดจากผู้กู้ยืมให้สูงกว่าร้อยละ 15 ต่อปีแล้ว สถาบันการเงินก็มีสิทธิให้กู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ยในอัตราดังกล่าวได้

การกู้เงินคิดดอกเบี้ยทบต้นได้หรือไม่

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 655 วรรคแรก บัญญัติไว้ว่า “ท่านห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยในดอกเบี้ยที่ค้างชำระ แต่ทว่าเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระไม่น้อยกว่าหนึ่งปี คู่สัญญาผู้ยืมจะต้องตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยนั้นทบเข้ากับต้นเงินแล้วคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นได้ แต่การตกลงเช่นนั้นต้องทำเป็นหนังสือ “จะเห็นว่าการคิดอัตราดอกเบี้ยทบต้นอาจทำได้แต่ต้องอยู่ในเงื่อนไข 2 ประการ ประการแรก เมื่อดอกเบี้ยนั้นค้างชำระไม่น้อยกว่าหนึ่งปี ประการที่สอง คู่สัญญาตกลงกันให้เอาดอกเบี้ยที่ค้างทบกับเงินต้น โดยทำเป็นหนังสือ

ข้อตกลงดังกล่าวจะเกิดขึ้นขณะทำหน้ งสัญญาผู้ยืมกันหรือทำขึ้นภายหลังยอม ได้ และข้อตกลงนี้อาจทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อของผู้กู้เพียงฝ่ายเดียวได้เช่นกัน ข้อตกลงที่นายคำ ยินยอมให้นายแดง นำดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกิน 1 ปีมาทบกับต้นเงินผู้เป็น ต้นเงิน แล้วคิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นได้ เมื่อนายแดง นำดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกิน 1 ปี มารวมกับยอดเงินต้นแล้วดอกเบี้ยที่ทบต้นนั้นก็กลายเป็นต้นเงิน ไม่เป็นดอกเบี้ยที่ค้างชำระต่อไป ข้อตกลงดังกล่าวมีผลใช้บังคับตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 655 วรรคแรก (คำพิพากษาฎีกา ที่ 7908/2538) ข้อตกลงเป็นหนังสือให้เอาดอกเบี้ยที่ค้างชำระเป็นเวลา 1 ปี ทบเข้ากับต้นแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนที่ทบเข้ากันนั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 655 วรรคแรก มิได้บังคับว่าต้องทำเมื่อดอกเบี้ยค้างชำระครบ 1 ปี แล้วเท่านั้น ดังนั้นจะตกลงกันไว้ตั้งแต่ขณะทำสัญญาข้อตกลงนี้ไม่

เป็นโมฆะ (คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 2518/2530) การตกลงระหว่างผู้กู้และผู้ให้กู้ที่ผู้กู้ยินยอมให้ผู้ให้กู้นำคอกเบี้ยที่ผู้กู้ค้างชำระไม่น้อยกว่า 1 ปี ทบเข้ากับต้นเงินแล้ว ให้คิดคอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันได้ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 655 วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ทำเป็นหนังสือหาได้ บัญญัติว่าข้อตกลงให้คิดคอกเบี้ยทบต้นดังกล่าวจะต้องทำเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของผู้กู้กับผู้ให้กู้ไม่ ดังนั้น หากข้อตกลงได้ทำหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ฝ่ายเดียวย่อมมีผลบังคับได้ ไม่จำเป็นต้องให้ผู้ให้กู้ลงลายมือชื่อด้วย (คำพิพากษาศาลฎีกา ที่ 342/2540)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 575/2549 วินิจฉัยคดีแพ่งเรื่องอื่นที่ผู้ร้องเป็นเจ้าของที่ดินตามคำพิพากษาเป็นคดีที่ผู้ร้องฟ้องขอให้บังคับจำเลยชำระหนี้กู้ยืมเงินอันเป็นหนี้ประธานก่อนและเสียค่าขึ้นศาลในอัตราร้อยละสองบาทสิบห้าสตางค์ แต่ผู้ร้องมีคำขอมาท้ายฟ้องด้วยว่าหากจำเลยไม่ชำระเงินให้ผู้ร้องบังคับจำนองแก่ที่ดินของจำเลย โดยการขายทอดตลาดนำเงินมาชำระหนี้แก่ผู้ร้องแสดงว่าผู้ร้องประสงค์ จะบังคับคดีเอาจากที่ดินอันเป็นทรัพย์จำนองดังกล่าวจึงเป็นการฟ้องบังคับจำนองด้วย ดังนั้น เมื่อศาลพิพากษาให้ผู้ร้องชนะคดีตามคำขอท้ายฟ้อง และผู้ร้องนำยึดทรัพย์จำนองออกขายทอดตลาดใช้หนี้ อันเป็นการบังคับจำนองแล้วได้เงินจำนวนสุทธิน้อยกว่าจำนวนเงินที่ค้างชำระกรณีจึงอยู่ในบังคับของ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 733 ซึ่งบัญญัติให้ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิดชอบในเงินที่ขาดจำนวน เมื่อสัญญาจำนองไม่มีข้อตกลงให้จำเลยต้องรับผิดชอบในเงินที่ขาดจำนวน เมื่อสัญญาจำนองไม่มีข้อตกลงให้จำเลยต้องรับผิดชอบในเงินที่ยังขาดจำนวน จึงไม่มีหนี้อันเป็นมูลให้ผู้ร้องมีสิทธิขอเข้าเฉลี่ยทรัพย์ในคดีนี้ได้

นาย ส. โจทก์

นาย พ. จำเลย

จำนวนทุนทรัพย์ 400,899 บาท 78 สตางค์

ข้อ 1. เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2548 จำเลยได้ทำสัญญากู้ยืมเงินกับโจทก์ จำนวน 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) ในวันทำสัญญาผู้ยืมจำเลยได้รับเงินกู้ไปจากโจทก์จำนวน 20,000 บาท (สองหมื่นบาทถ้วน) ส่วนที่เหลืออีกจำนวน 280,000 บาท (สองแสนแปดหมื่นบาทถ้วน) จำเลยได้รับเงินไปจากโจทก์ครบถ้วนแล้วเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2548 โดยจำเลยตกลงชำระหนี้ให้แก่โจทก์โดยการโอนหุ้น บริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 17,735 หุ้น ให้แก่โจทก์เป็นระยะเวลา ตามเงื่อนไขการปลดปล่อยหุ้น ของบริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) รายละเอียด ปรากฏ ตามสำเนาหนังสือสัญญากู้ยืมเงิน เอกสารแนบท้ายคำฟ้องหมายเลข 1

ข้อ 2. ต่อมาเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2549 โจทก์ได้รับแจ้งจากจำเลยว่า ไม่สามารถโอนหุ้นบริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน 17,735 หุ้น เพื่อชำระหนี้เงินกู้จำนวน 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) ให้แก่โจทก์ตามสัญญาได้ เนื่องจากศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งเพิกถอนพระราชกฤษฎีกากำหนดอำนาจสิทธิและประโยชน์ของบริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) พ.ศ.2548 และพระราชกฤษฎีกากำหนดเงื่อนไขเวลายกเลิกกฎหมายว่าด้วยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย พ.ศ.2548 โดยเห็นว่าการเปลี่ยนทุนของการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยเป็นหุ้นบริษัท การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย จำกัด (มหาชน) ไม่ชอบด้วยกฎหมาย รายละเอียดปรากฏตามสำเนาคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดเอกสารแนบท้ายคำฟ้องหมายเลข 2

ข้อ 3. การกระทำของจำเลยดังกล่าวข้างต้นถือว่าเป็นการประพฤติดังสัญญากู้ยืมเงินและเป็นการโต้แย้งสิทธิของโจทก์ ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย ไม่ได้รับชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยจำเลยจึงมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์ชำระต้นเงินจำนวน 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของต้นเงินจำนวนดังกล่าวคืนแก่โจทก์ นับตั้งแต่วันที่จำเลยรับเงินกู้ยืมไปจากโจทก์ คิดเป็นดอกเบี้ย 73,117.81 บาท (เจ็ดหมื่นสามพันหนึ่งร้อยสิบเจ็ดบาทแปดสิบเอ็ดสตางค์) รวมเป็นต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยจำนวน 373,117.81 บาท (สามแสนเจ็ดหมื่นสามพันหนึ่งร้อยสิบเจ็ดบาทแปดสิบเอ็ดสตางค์) รายละเอียด ปรากฏ ตามสำเนารายก้านวนดอกเบี้ยเอกสารแนบท้ายคำฟ้องหมายเลข 3 ซึ่งโจทก์ขอถือเอาเป็นทุนทรัพย์ในการฟ้องคดีนี้ ก่อนฟ้องและดำเนินคดีนี้กับจำเลย โจทก์ได้มอบหมายให้ทนายความมีหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้จำเลยชำระหนี้เงินกู้คืนโจทก์ จำเลยได้รับหนังสือบอกกล่าวทวงถามแล้วเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2552 แต่จำเลยกลับเพิกเฉย รายละเอียด ปรากฏตามสำเนาหนังสือบอกกล่าวทวงถามพร้อมไปรษณีย์ตอบรับภายในประเทศ เอกสารแนบท้ายคำฟ้องหมายเลข 4 และหมายเลข 5 ตามลำดับ

โจทก์ไม่มีทางอื่นใดที่จะบังคับเอากับจำเลยได้ จึงต้องนำคดีมาฟ้องต่อศาลเพื่อขอขบารมีศาลเป็นที่พึงควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

คำขอท้ายฟ้องคดีผู้บริโภครขอศาลได้โปรดออกหมายเรียกจำเลยมาพิจารณาพิพากษาและบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

1. ให้จำเลยชำระเงิน แก่โจทก์จำนวน 373,117.81 บาท (สามแสนเจ็ดหมื่นสามพันบาทหนึ่งร้อยสิบเจ็ดบาทแปดสิบเอ็ดสตางค์) พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของต้นเงิน 300,000 บาท (สามแสนบาทถ้วน) นับถัดจากวันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์

มาตรา 221 มีหลักว่า “เจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้เงินในระหว่างผิดนัดไม่ได้” ความหมาย มาตรานี้เป็นผลของการที่เจ้าหนี้ตกเป็นผู้ผิดนัดนั้น ในกรณีที่หนี้เงินนั้นเป็นหนี้เงิน เจ้าหนี้ไม่อาจที่จะคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้เงินในระหว่างเวลาที่ผิดนัดได้ คงเรียกร้องได้แต่เพียงเงินต้นเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่สำคัญ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1131/2532 กรณีต้องคืนเงินมัดจำเพราะฝ่ายผู้รับมัดจำผิดสัญญา ละเลยไม่ชำระหนี้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 378(3) นั้น ผู้วางมัดจำมีสิทธิเรียกร้องดอกเบี้ยจากเงินมัดจำดังกล่าวนับแต่วันที่ผู้รับมัดจำผิดนัดเป็นต้นไปด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 671/2531 จำเลยเสนอจ่ายค่าชดเชยให้โจทก์เท่ากับจำนวนตามฟ้อง โดยจะนำเข้าบัญชีเงินฝากของโจทก์ แต่โจทก์กลับมีหนังสือถึงธนาคารมิให้ยอมรับเงินดังกล่าวเข้าบัญชีของโจทก์ ดังนี้ เป็นกรณีที่จำเลยได้ขอปฏิบัติการชำระหนี้โดยชอบแล้ว เมื่อโจทก์ปฏิเสธไม่รับชำระโดยปราศจากมูลเหตุ อันจะอ้างกฎหมายได้ โจทก์จึงตกเป็นฝ่ายผิดนัดไม่มีสิทธิได้รับดอกเบี้ยในเงินค่าชดเชยนับแต่วันที่จำเลยขอปฏิบัติการชำระหนี้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 221

มาตรา 224 มีหลักว่า “หนี้เงินนั้นในระหว่างผิดนัดให้คิดดอกเบี้ยร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยเหตุอันชอบด้วยกฎหมายก็ทำได้

ห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างผิดนัด

การพิสูจน์ค่าเสียหายอื่นย่อมสามารถทำได้”

ความหมาย มาตรานี้เป็นเรื่องการคิดดอกเบี้ยสำหรับหนี้เงิน

วรรคหนึ่ง หนี้เงิน หมายถึง หนี้ที่ลูกหนี้ต้องปฏิบัติ การชำระหนี้ด้วยเงินตราไม่ว่าจะเกิดจากมูลหนี้ใด และไม่จำเป็นเป็นเงินต่างประเทศหรือเงินไทย

ในระหว่างเวลาที่ลูกหนี้ผิดนัด เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี แต่ถ้าเจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยได้สูงกว่านั้น โดยอาศัยมูลเหตุอย่างอื่นอัน ชอบด้วยกฎหมายก็สามารถกระทำได้ เช่น เจ้าหนี้และลูกหนี้ตกลงกันให้เรียกดอกเบี้ยเงินกู้จากลูกหนี้ในระหว่างสัญญาสูงกว่าร้อยละ 7.5 แต่ไม่เกินร้อยละ 15 ต่อปี และตกลงกันว่าเมื่อลูกหนี้ผิดนัดให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอัตราดังกล่าวต่อไปได้ เช่นนี้ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอัตราดังกล่าวเช่นนั้นได้ แต่ถ้าหากในระหว่างสัญญาผู้ยืมเงินตกลงเรียกดอกเบี้ยกันสูงกว่าร้อยละ 15 ซึ่งส่วนของดอกเบี้ยจะตกเป็นโมฆะ กล่าวคือเรียกดอกเบี้ยกันไม่ได้เลย และถ้าลูกหนี้ผิดนัดไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้อ่อมมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาที่ผิดนัดได้ตามมาตรา 221 ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี

วรรคสอง กฎหมายห้ามมิให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างเวลาที่ถูกหนีผิคนัด กล่าวคือ เจ้าหนี้จะคิดดอกเบี้ยของดอกเบี้ยอีกไม่ได้

วรรคสาม กรณีที่มีค่าเสียหายอื่น ถ้าเจ้าหนี้สามารถพิสูจน์ถึงค่าเสียหายอย่างอื่นเพราะเหตุผิคนัดนั้นนอกจากดอกเบี้ยได้ ก็สามารถเรียกร้องเอาค่าเสียหายนั้นจากลูกหนี้อีก

ข้อสังเกต มาตรา 224 เป็นบทบัญญัติทั่วไป หากเรื่องใดมีกฎหมายพิเศษหรือบทบัญญัติในประมวลกฎหมายนี้บัญญัติเรื่องการคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิคนัดไว้เป็นการเฉพาะแล้วย่อมต้องบังคับตามกฎหมายหรือบทบัญญัตินั้น เช่น ประมวลกฎหมายรัชฎาภิเศกมาตรา 89 ทวิ พระราชบัญญัติศุลกากร กฎหมายลักษณะตัวเงินตาม ประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5179/2550 ตามระเบียบคณะกรรมการรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์ เรื่องมาตรฐานของสิทธิประโยชน์ของพนักงานรัฐวิสาหกิจฯ มิได้มีบทบัญญัติเรื่องดอกเบี้ยในกรณีมิได้จ่ายค่าชดเชยให้แก่พนักงานไว้ แต่ค่าชดเชยเป็นหนี้เงิน โจทก์จึงมีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในระหว่าง ผิคนัดจากจำเลยได้เพียงร้อยละ 7.5 ต่อปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 225 วรรคหนึ่งเท่านั้น ศาลแรงงานกลางพิพากษาให้จำเลยจ่ายค่าชดเชยพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี ตาม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานฯ มาตรา 9 วรรคหนึ่ง จึงไม่ถูกต้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 460/2550 แม้โจทก์จะเป็นธนาคารพาณิชย์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยจากลูกค้าในอัตรสูงสุดตามประกาศธนาคารแห่งประเทศไทยและพระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 ก็ตาม ประกาศดังกล่าวหาใช่ข้อกฎหมายอันถือเป็นเรื่องที่ศาลจะรับรู้เองได้ แต่เป็นข้อเท็จจริงอย่างหนึ่งที่คู่ความมีหน้าที่นำสืบ และเมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งว่าเอกสารเกี่ยวกับเรื่องอัตราดอกเบี้ยที่โจทก์เรียกจำเลยเป็นเอกสารที่ต้องห้ามรับฟ้องตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 90 ซึ่งโจทก์ก็ได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวของศาลชั้นต้นจึงเป็นที่สุดถือได้ว่าโจทก์ไม่มีพยานหลักฐานมานำสืบว่า โจทก์ก็มีสิทธิคิดดอกเบี้ยเกินไปจากอัตราปกติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ได้ ข้อตกลงเรื่อง ดอกเบี้ยจึงตนเป็น โฆษะ โจทก์ย่อมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้ในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ในระหว่างที่ผิคนัดตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224

ข้อสังเกต คดีนี้ธนาคารซึ่งเป็นสถาบันการเงินมีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้มากกว่าร้อยละ 15 ต่อปี ตามมาตรา 655 วรรคสอง และตาม พระราชบัญญัติการธนาคารพาณิชย์ฯ มาตรา 14 แต่เมื่อไม่มีพยานหลักฐานมานำสืบได้ว่ามีสิทธิคิดดอกเบี้ยระหว่างผิคนัดได้มากกว่าอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จึงมีสิทธิคิดดอกเบี้ยระหว่างผิคนัดได้เพียงในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีเท่านั้นตามมาตรา 224

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7590/2549 สัญญากู้เงินที่จำเลยทำกับธนาคาร คงมีข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยระบุไว้ว่า ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยให้แก่ธนาคารในอัตราร้อยละ 19 ต่อปี นับแต่วันทำสัญญา

เป็นต้นไปและยอมให้ธนาคารมีสิทธิเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยใหม่ได้ตามแต่ธนาคารจะเห็นสมควรโดยไม่ต้องบอกกล่าวผู้กู้ก่อน ทั้งสัญญายังระบุด้วยว่า หากผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงและค้างชำระดอกเบี้ยไม่น้อยกว่าปีหนึ่ง ผู้กู้ตกลงให้อวดดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นทบเข้ากับต้นเงิน และให้คิดดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันกับที่กล่าวมา สัญญาผู้เงินดังกล่าวหาได้มีข้อตกลงให้ธนาคารมีสิทธิคิดดอกเบี้ยกรณีจำเลยผิดนัดในอัตราที่สูงขึ้นหรือแตกต่างหากจากอัตราตามสัญญาแต่อย่างใดไม่ กรณีจึงไม่ต้องด้วยตอบท้ายของมาตรา 224 วรรคหนึ่งแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ที่จะนำมาปรับแก้คดีเพื่อให้จำเลยต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดตามอัตราที่ธนาคารหรือโจทก์ ประกาศกำหนดตั้งที่โจทก์อุทธรณ์ได้ ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี จึงชอบแล้ว

ตามสัญญาผู้เงินจำเลยต้องผ่อนชำระหนี้แก่ ธนาคารเป็นรายเดือนภายในวันสิ้นเดือนของทุกเดือน เมื่อจำเลยชำระหนี้ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2538 การชำระหนี้งวดต่อไปต้องชำระภายในวันสิ้นเดือนมีนาคม 2539 เมื่อจำเลยไม่ชำระ จึงถือว่าจำเลยผิดนัดตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2539 เป็นต้นไป ที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดชำระนับแต่วันที่ 31 กรกฎาคม 2548 จึงไม่ถูกต้อง แม้จำเลยจะผ่อนชำระหนี้ให้แก่ธนาคารโดยไม่เคยโต้แย้งว่าธนาคารคิดดอกเบี้ยไม่ถูกต้องตามกฎหมายก็ตาม แต่การคิดดอกเบี้ยเป็นเรื่องที่ธนาคารกระทำไปฝ่ายเดียว จำเลยมีหน้าที่เพียงแต่ชำระเงินเท่านั้น การที่ธนาคารคิดดอกเบี้ยแก่จำเลยโดยไม่มีสิทธิเช่นนี้ ถือไม่ได้ว่าเป็นกรณีที่จำเลยกระทำการอันใดตามอำเภอใจเหมือนหนึ่งว่า เพื่อชำระหนี้โดยรู้อยู่ว่าตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ เมื่อธนาคารไม่มีสิทธิคิดดอกเบี้ยตามสัญญาผู้เงิน เนื่องจากข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยเป็นโมฆะ กรณีจึงต้องนำเงินที่จำเลยชำระให้แก่ธนาคารแล้วทั้งหมดหักออกจากต้นเงิน ปัญหาข้อนี้แม้จำเลยจะมีได้ให้การต่อสู้คดีตั้งเป็นประเด็นข้อพิพาทไว้ก็ตาม แต่เป็นข้อกฎหมายอันเกี่ยวข้องกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลชั้นต้นยอมมีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้เองตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142 (5) และแม้ว่าธนาคารจะนำเงินที่จำเลยชำระไปหักชำระต้นเงินด้วยแล้วก็ตามแต่ก็เป็นการหักชำระดอกเบี้ยรวมอยู่ด้วย การที่ศาลชั้นต้นพิพากษาให้นำเงินที่จำเลยชำระแล้วทั้งหมดหักออกจากเงินต้นจำนวน 150,000 บาทจึงถูกต้องแล้ว กรณีดังกล่าวมีข้อสังเกตดังนี้

1. สัญญาเงินกู้ระบุว่า “หากผู้กู้ผิดนัดไม่ชำระดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงและค้างชำระดอกเบี้ยไม่น้อยกว่าปีหนึ่งผู้กู้ตกลงให้อวดดอกเบี้ยที่ค้างชำระนั้นทบเข้ากับต้นเงินและให้คิดดอกเบี้ยในอัตราเดียวกันกับที่กล่าวมา ” ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ไม่ได้มีข้อตกลงให้คิดดอกเบี้ยกรณีผิดนัดใน

อัตราที่สูงขึ้นหรือแตกต่างหากจากอัตราตามสัญญา จึงให้ลูกหนี้ชำระดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224

2. ข้อตกลงให้ชำระหนี้โดยการผ่อนชำระเป็นงวด ๆ รายเดือน ภายในวันสิ้นเดือนของทุกเดือน เช่นนี้ลูกหนี้จะผิดนัดเมื่อไม่ชำระหนึ่งงวดใดงวดหนึ่งโดยถือว่าผิดนัดตั้งแต่วันที่ 1 ของเดือนนั้นเป็นต้นไป

3. การคิดดอกเบี้ยที่ธนาคารกระทำไปฝ่ายเดียวโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายซึ่งข้อตกลงเรื่องดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะนั้น ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า ในคดีนี้ถือว่าไม่ได้ว่าเป็นกรณีที่ลูกหนี้กระทำการอันใดตามอำเภอใจ เหมือนหนึ่งว่าเพื่อชำระหนี้โดยรู้ อยู่ว่าตนไม่มีความผูกพันที่จะต้องชำระ จึงให้นำเงินที่ลูกหนี้ชำระให้แก่ธนาคารไปแล้วทั้งหมดหักออกจากเงินต้นได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5603/2548 เมื่อข้อกำหนดเรื่องอัตราดอกเบี้ยเป็นโมฆะแล้ว ก็เท่ากับสัญญากู้ยืมเงินมิได้มีการตกลงเรื่องดอกเบี้ยกันไว้ โจทก์จึงไม่มีสิทธิเรียกให้จำเลยที่ 1 รับผิดชอบชำระดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงิน แต่โจทก์ก็ยังมีสิทธิคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่เวลาผิดนัดได้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง

ข้อสังเกต สัญญากู้ยืมเงินให้กำหนดอัตราร้อยละเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ข้อตกลงในส่วนดอกเบี้ยตกเป็นโมฆะ แต่ถ้าลูกหนี้ผิดนัดชำระหนี้ ต้องชำระดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 410/2548 เมื่อธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงินตามเช็คที่โจทก์สั่งจ่าย ชำระหนี้แก่จำเลยโจทก์ก็ต้องรับผิดชอบชำระหนี้ตามเช็คพร้อมดอกเบี้ยนับแต่วันผิดนัดคือวันที่ธนาคารปฏิเสธการจ่ายเงิน แต่โจทก์ชำระเฉพาะต้นเงินตามเช็คให้แก่จำเลยเท่านั้นส่วนดอกเบี้ยโจทก์มิได้ชำระ และศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์รับผิดชอบตามที่จำเลยฟ้องแย้งในส่วนของดอกเบี้ยดังกล่าว แม้เงินที่โจทก์จะต้องรับผิดชอบจะเป็นหนี้เงินและการที่โจทก์ไม่ยอมชำระทำให้จำเลยเสียหายก็ตาม แต่หนี้ดังกล่าวก็เป็นหนี้เงินในส่วนที่เป็นดอกเบี้ยมิใช่หนี้เงินในส่วนที่เป็นต้นเงิน จำเลยจึงไม่มีสิทธิเรียกค่าเสียหายจากโจทก์โดยคิดเป็นดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีของหนี้เงินดังกล่าวอีก เพราะมีลักษณะเป็นการคิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดต้องห้ามตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1713/2546 แม้ในสัญญาเช่าซื้อกำหนดว่า ถ้าผู้เช่าซื้อผิดนัดหรือผิดสัญญาและต้องชำระเงินใด ๆ ให้แก่เจ้าของ ผู้เช่าซื้อยอมเสียดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 15 ต่อปี นับจากวันผิดนัดก็ตาม แต่เมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิกกันแล้วโจทก์ผู้ให้เช่าซื้อไม่มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอัตรา

ตามสัญญาดังกล่าวได้ จำเลยที่ 1 ผู้เช่าซื้อและจำเลยที่ 2 ผู้ค้าประกันคงมีหน้าที่ต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราเพียงร้อยละ 7.5 ต่อปีตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224

ข้อสังเกต ข้อตกลงให้คิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 15 ต่อปีนั้น ใช้ในกรณีผิดนัดหรือสัญญาเช่าซื้อ เมื่อสัญญาเช่าซื้อเลิกกันแล้ว ย่อมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยตามอัตราร้อยละ 15 ต่อปีต่อไป คงมีสิทธิคิดในระหว่างผิดนัดอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5128/2546 คำขาดไร้อุปการะเป็นหนี้อันเกิดจากมูลละเมิดที่ได้เกิดขึ้นแล้วนับแต่เวลาทำละเมิด หาใช่เป็นการชดเชยหนี้ในอนาคตไม่ และ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 206 บัญญัติให้ถือว่า ลูกหนี้ได้ชำระผิดนัดมาแต่เวลาทำละเมิด ดังนั้นโจทก์ย่อมมีสิทธิคิดดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีเท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2886/2545 แม้ตามสัญญาที่โจทก์กับจำเลยทำต่อกันจะกำหนดดอกเบี้ยที่เกิดจากการชำระราคาล่าช้าเท่ากับอัตราดอกเบี้ยไพร่มีเรทของธนาคารแห่งประเทศไทย วงด้วยร้อยละ 5 ต่อปี แต่โจทก์ขอดอกเบี้ยนับแต่วันฟ้องเพียงอัตราไพร่มีเรทของธนาคารแห่งประเทศไทย นั้น โดยนำสืบไม่ชัดว่าดอกเบี้ยอัตราไพร่มีเรทของธนาคารแห่งประเทศไทยดังกล่าว ณ วันที่จำเลยผิดนัดมีอัตราเท่าไร และเปลี่ยนแปลงอย่างไร ถือว่าโจทก์นำสืบเกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยไม่ ได้ตามที่อ้างกรณีจึงเป็นหนี้เงินที่ต้องเรียกดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 8622/2544 สัญญาเช่าซื้อขายพิพาทระบุเงื่อนไขชำระราคาใน 365 วัน จากวันที่มีการส่งของ และตามใบตราส่ง โจทก์ส่งของให้แก่ผู้ขนส่งวันที่ 18 ธันวาคม 2550 ซึ่งตรงกับวันที่โจทก์ออกไปกำกับสินค้าพร้อมแจ้งหนี้ ดังนั้น จึงต้องถือว่าจำเลยผิดนัดชำระหนี้แก่โจทก์ ซึ่งโจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยของหนี้เงินค่าสินค้าในระหว่างผิดนัดได้ตั้งแต่วันที่ 19 ธันวาคม 2551 เป็นต้นไป มิใช่คิดดอกเบี้ยได้ตั้งแต่วันที่ 18 ธันวาคม 2550

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1125/2544 จำเลยที่ 1 มีความรับผิดชอบตามกฎหมายที่จะต้องจ่ายบำเหน็จตกทอดของ ป. ผู้ตายให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นผู้มีส่วนได้เสีย ต้องถือว่าเป็นหนี้เงินซึ่งตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง ให้คิดดอกเบี้ยได้ร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีในระหว่างเวลาผิดนัด บำเหน็จตกทอดนี้มีไซ้มรดกและกฎหมายมิได้บังคับให้ต้องจ่ายในทันที ป. ถึงแก่ความตาย แต่จะต้องจ่ายเมื่อผู้มีส่วนได้เสียทวงถาม

โจทก์ยื่นเรื่องราวขอรับบำเหน็จตกทอดของ ป. ต่อจำเลยที่ 1 ต่อมาจำเลยที่ 2 ยื่นคำขอรับบำเหน็จตกทอดเข้ามาอีกคนหนึ่ง จำเลยที่ 1 ในฐานะที่เป็นส่วนราชการผู้รับผิดชอบการจ่ายบำเหน็จตกทอดมีหน้าที่ต้องวินิจฉัยให้เสร็จภายในเวลาอันสมควรว่าจะจ่ายบำเหน็จตกทอดให้แก่

โจทก์หรือจำเลยที่ 2 การที่โจทก์ยื่นขอรับบำเหน็จตกทอดแล้ว จำเลยที่ 1 ปฏิเสธการจ่าย จึงตกเป็นผู้ ผิดนัดนับแต่วันที่จำเลยที่ 1 ปฏิเสธการจ่าย แต่ข้อเท็จจริงไม่ปรากฏชัดว่าจำเลยที่ 1 ปฏิเสธการจ่าย เมื่อใด จึงถือว่าจำเลยที่ 1 ผิดนัดตั้งแต่วันฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5291/2540 โจทก์เป็นสถาบันการเงิน มีสิทธิเรียกดอกเบี้ยในอัตรา สูงสุดได้ไม่เกินร้อยละ 21 ต่อปี ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อสัญญากู้เงินได้มีการตกลง กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้เกินกว่าอัตราร้อยละ 15 และยินยอมให้โจทก์นำดอกเบี้ยที่ค้างชำระเกินกว่า 1 ปี ทบเข้ากับต้นเงินและให้โจทก์คิดดอกเบี้ยในอัตราที่ตกลงในสัญญาและคิดดอกเบี้ยค้างชำระเกินกว่า 1 ปี ทบต้นได้ ต่อไปจนกว่าจะชำระต้นเงินและดอกเบี้ยคืนให้แก่โจทก์จนเสร็จสิ้น การที่โจทก์นำดอกเบี้ยที่ค้าง ชำระเกิน 1 ปี มาทบรวมกับยอดเงินต้นดอกเบี้ยที่ทบนั้นจึงกลายเป็นเงินต้นไม่เป็นดอกเบี้ยที่ค้างอีก ต่อไป ข้อตกลงตามสัญญากู้เงินดังกล่าวมีผลใช้บังคับได้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 655 วรรคหนึ่ง ซึ่งไม่อยู่ในบังคับข้อห้ามไม่ให้คิดดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัด ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคสอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7649/2538 สัญญากู้ยืมตกลงกันเป็นหนังสือให้เอาดอกเบี้ยที่ค้าง ชำระไม่น้อยกว่า 1 ปี ทบเข้ากับต้นเงินแล้วให้คิดดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ทบเข้ากันนั้นมีผลใช้ บังคับได้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 655 วรรคหนึ่งและไม่อยู่ในบังคับข้อห้ามมิ ให้เรียกดอกเบี้ยซ้อนดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดตาม มาตรา 224 วรรคสอง

ข้อสังเกต สัญญาเงินกู้ที่ตกลงให้คิดดอกเบี้ยทบต้นที่ค้างชำระตามมาตรา 655 ได้นั้นไม่ อยู่ในบังคับของข้อห้ามมิให้เรียกดอกเบี้ยระหว่างผิดนัดตามมาตรา 244 นี้

จากการศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับการคิดอัตราดอกเบี้ยนั้น ในเรื่องของดอกเบี้ยถือเป็นเรื่อง ที่สำคัญที่สุดของเรื่องการกู้ยืมเงิน เพราะว่าดอกเบี้ย คือ ผลประโยชน์ที่ได้ผู้ให้กู้ (เจ้าหนี้) ฟังได้รับ ซึ่งแน่นอนว่าเป็นธรรมชาติของเจ้าหนี้ซึ่งมนุษย์ปุถุชน ธรรมดาที่มีความต้องการ ต้องการที่จะได้รับ ผลประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ดังนั้น เพื่อป้องกันการเอาเปรียบจากเจ้าหนี้ที่จะเรียกดอกเบี้ยสูง ๆ จากลูกหนี้ กฎหมายจึงกำหนดให้ห้ามมิให้เรียกดอกเบี้ยของการกู้ยืมเงินเกินร้อยละ 15 ต่อปี หรือร้อยละ 15 สดต่างต่อปี (ตามมาตรา 654 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) ซึ่งผลของการที่ผู้ให้กู้ เรียก ดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ในทางแพ่ง คือ ดอกเบี้ยที่ผู้ให้กู้จะได้รับตกเป็น โฆษะทั้งหมด (ร้อยละ 15 ตามกฎหมายไม่ได้) แต่การเป็น โฆษะของดอกเบี้ยนี้ไม่ส่งผลกระทบต่อต้นเงินที่ไม่เป็น โฆษะไปด้วย (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 172) ยังคงสมบูรณ์สามารถ เรียกเงิน

ต้นเงินจากผู้ยืมได้และยังสามารถคิดดอกเบี้ยในระหว่างผิดนัดร้อยละ 7.5 (ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224) ได้ตามปกติ

สำหรับในทางอาญา นั้น ตามมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติห้ามเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ.2475 ได้กำหนดให้กระทำได้ต่อไปนี้เป็นความผิดทางอาญา

1. ให้บุคคลอื่นยืมเงินโดยคิดดอกเบี้ยเกินกว่าอัตราที่กฎหมายกำหนดไว้
2. เพื่อปิดบังการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราท่านบัญญัติไว้ในกฎหมาย บังอาจกำหนดข้อความอันไม่จริงในเรื่องจำนวนเงินกู้หรืออื่น ๆ ไว้ในหนังสือสัญญา หรือตราสารที่เปลี่ยนมือได้
3. นอกจากดอกเบี้ย ยังบังอาจกำหนดจะเอา หรือรับเอาซึ่งกำไรอื่นเป็นเงินหรือสิ่งของ หรือโดยวิธีเพิกถอนหนี้ หรืออื่น ๆ จนเห็นได้ชัดว่าประโยชน์ที่ได้รับนั้นมากเกินส่วนอันสมควรตามเงื่อนไขแห่งการกู้ยืม โดยเจ้าหนี้ที่เรียกดอกเบี้ยเกินกว่าร้อยละ 15 นี้จะมีความผิดฐานเรียกดอกเบี้ยเกินอัตราต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งดูเหมือนว่ากฎหมายอันนี้จะดูน่ากลัวสำหรับเจ้าหนี้ แต่ในความเป็นจริงแล้วกฎหมายนี้ไม่น่ากลัวเพราะติดขัดในเรื่องของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่กำหนดให้ผู้เสียหายในทางอาญาต้องผู้เป็น “ผู้เสียหายโดยนิตินัย” กล่าวคือ ผู้เสียหายต้องไม่มีส่วนร่วมหรือยินยอมให้การกระทำความผิด แต่สำหรับการกู้ยืมเงินนี้ส่วนมากแล้วผู้ยืมจะรู้ว่าผู้ให้กู้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดและก็ยินยอมให้ผู้กู้คิดดอกเบี้ยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นจึงไม่สามารถดำเนินคดีกับเจ้าหนี้ได้ เพราะไม่ใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยตามกฎหมาย

ปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องและการบังคับคดี

การกู้เงินเป็นการรับรู้กันเพียง 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้กู้กับผู้กู้ แม้จะมีพยาน เป็นเพียงพยาน บุคคล อาจเบิกความไม่ตรงความจริง เพื่อตัดปัญหาการพิสูจน์ว่ามี การกู้ เงินกันจริงหรือไม่ จึงต้องพิสูจน์กันด้วยหลักฐานที่เป็นหนังสือในชั้นพิจารณาตัดสินของศาล ถ้าฟ้องคดีเงินกู้ โดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ศาลจะไม่พิจารณาตัดสินคดีให้ เรื่องนี้มีหลักกฎหมายมาตรา 653 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ว่า “การกู้ยืม เงินเกินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญท่านว่าจะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่” ที่สำคัญของหลักกฎหมายนี้ คือ (1) ต้องกู้เงินกันเกินกว่า 2,000 บาท (2) ต้องมีหลักฐานการกู้เป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง (3) ผู้ยืมเงินต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญในหนังสือ ถ้ามีครบทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นพยานเอกสารใช้พิสูจน์ในชั้นพิจารณาตัดสินของศาล

หลักฐานเป็นหนังสือ คือ เอกสารใด ๆ ที่ทำขึ้นโดยมีลายลักษณ์อักษรที่แสดงว่าได้เกิดสัญญากู้ยืมเงินกันสมบูรณ์แล้ว ดังนั้น หลักฐานเป็นหนังสือจึงไม่จำเป็นต้องเป็นหนังสือสัญญา เพียงอย่างเดียว อาจเป็นเอกสารลักษณะอื่น ๆ ก็ได้ แต่สำคัญต้องแสดงให้เห็นว่ามีการกู้ยืมเงินกัน และลงลายมือชื่อผู้กู้ยืมไว้ ส่วนจะทำหลักฐานเป็นหนังสือขณะที่กู้หรือหลังการกู้ยืมเงินแล้วเมื่อใด ก็ได้ แม้ไม่ตั้งใจจะทำหลักฐานเป็นหนังสือแต่ผลไปทำเข้าก็เป็นหลักฐานเพื่อการฟ้องคดีได้ เช่น

บันทึกประจำวันของพนักงานสอบสวน มีข้อความชัดเจนว่า นายแดง รับรองว่าได้กู้ยืมเงินของนายดำ ไปเป็นจำนวนเงินเท่านั้นจริง และนายแดง ลงชื่อไว้ท้ายบันทึกด้วย ถึงแม้ข้อความตามบันทึกจะเป็นเรื่องพนักงานสอบสวนเรียกไปไกล่เกลี่ยเกี่ยวกับคดีอาญาและนายแดง มิได้ตั้งใจให้ข้อความในบันทึกนั้นเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมหรือเป็นเอกสารรับสภาพหนี้ก็ตาม แต่ข้อความในเอกสารนั้นบ่งแสดงให้เห็นชัดเจนว่า นายแดง ได้รับรองว่านายแดง ได้กู้ยืมเงินนายดำไป 13,600 บาท จริง ข้อความนั้นเป็นหลักฐานอันหนึ่งซึ่งแสดงว่านายแดง ได้กู้ยืมเงินนายดำไป เมื่อได้ทำไว้เป็นหนังสือและนายแดงลงชื่อรับรองเป็นสำคัญแล้ว ใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมและนำมาใช้เป็นหลักฐานฟ้องนายแดง ได้ (คำพิพากษาฎีกา ที่ 644/2509) ไม่ทำสัญญากู้ยืมเงิน มีเพียงสัญญาจำนองประกัน อาจเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินได้ เช่น หนังสือสัญญาจำนองมีข้อความระบุว่าให้ถือสัญญาจำนองเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงิน จำนวน 300,000 บาท แม้แต่สัญญาจำนองถูกเพิกถอนก็ไม่กระทบกระเทือนถึงข้อความที่ระบุไว้เกี่ยวกับการกู้ยืม ถือได้ว่าการกู้ยืมเงินมีหลักฐาน (คำพิพากษาฎีกา ที่ 2274/2531) หนังสือรับสภาพหนี้ อาจเป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินได้ เช่น หนังสือรับสภาพหนี้ซึ่งมีใจความว่า นาย ก เป็นหนี้ นาย ข จำนวน 19,780 บาท นาย ก. รับจะชดใช้เงินให้แก่ นาย ข. กับมีลายมือชื่อของนาย ก. ในฐานะลูกหนี้ลงไว้มาแสดงและมีพยานบุคคลมาสืบประกอบอธิบายได้ว่าหนี้เงินจำนวนดังกล่าวเป็นหนี้ที่เกิดจากการกู้เงินจำนวนเท่าใด ก็ถือได้ว่าหนังสือรับสภาพหนี้ดังกล่าวเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสือแล้ว (คำพิพากษาฎีกา ที่ 2982/2535) นิติกรรมอำพรางที่ใช้เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินได้ เช่น เมื่อสัญญาซื้อขายระหว่างนายดำ และนายแดง เป็นนิติกรรมอำพราง การกู้ยืมเงินนิติกรรมซื้อขายจึงเป็นโมฆะและต้องบังคับตามนิติกรรมการกู้ยืมเงินซึ่งเป็นนิติกรรมที่ถูกอำพรางไว้ และย่อมถือว่าสัญญาซื้อขาย (แม้โมฆะ) เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินระหว่างนายดำกับนายแดง จึงมีผลบังคับได้ (คำพิพากษาฎีกา ที่ 1050/2536) แต่หนังสือที่ใช้เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินต้องระบุจำนวนเงินที่กู้ยืมกัน เช่น สัญญากู้ยืมเงินที่ไม่ระบุจำนวนเงินที่ให้กู้ยืมเงินนั้นเป็นการขาดสาระสำคัญ ไม่อาจใช้เป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมเงินได้แม้ในสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวจะมีข้อความว่า ผู้กู้ได้นำเช็คเงินสดซึ่งมีการระบุจำนวนเงินเอาไว้ชัดเจนแล้วมอบให้ผู้ให้กู้เป็นการกำประกันสามารถ ฟังได้แต่เพียงว่าผู้กู้นำเช็คดังกล่าวมาเป็นหลักประกันการกู้เงินเท่านั้น

ไม่อาจฟังว่าผู้กู้ได้กู้ยืมเงินจากผู้ให้กู้ไปตามจำนวนเงินที่ระบุในเช็คได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 5249/2539) ตัวสัญญาใช้เงินก็เป็นหลักฐานการกู้เงินได้ แต่ต้องนำสืบให้เห็นว่าตัวสัญญาใช้เงินเกิดจากมูลหนี้การกู้ยืมเงิน เช่น นายคม ฟ้องเรียกเงิน โดยอ้างตัวสัญญาใช้เงินซึ่งมีข้อความแสดงเพียงแต่รับรองว่านายเคียง มีหนี้เงินต้องชำระแก่นายคม โดยไม่มียกยัดคำว่าเป็นหนี้เงินกู้หรือหนี้อย่างอื่น นายคม ย่อมจะนำพยานหลักฐานมาสืบประกอบว่าหนี้เงินกู้ได้และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 653 หาได้มีความหมายเคร่งครัดถึงกับว่าต้องมีถ้อยคำว่ากู้ยืมเป็นหลักฐานในเอกสารนั้นไม่ เมื่อนายคม มีหลักฐานเป็นหนังสือแสดงความเป็นหนี้ลงลายมือชื่อนายเคียง แล้ว และสืบพยานประกอบอธิบายได้ว่าหนี้เงินนั้นเป็นหนี้เงินกู้ยืม เอกสารนั้นก็ เป็นหนังสืออันเป็นหลักฐานแห่งการกู้ยืมแล้ว (คำพิพากษาฎีกาที่ 439/2493) แม้จะไม่ใช้ตัวสัญญาใช้เงินเป็นหนังสืออันเป็นหลักฐานแห่งการกู้เงิน แต่ก็ยังฟ้องชำระหนี้เงินกู้ตามตัวสัญญาใช้เงินได้ เช่น นาย ก. กู้เงินนาย ข. แล้วออกตัวสัญญาใช้เงินชำระหนี้ นาย ข. เมื่อนาย ข. ฟ้องเรียกเงินตามตัวสัญญาใช้เงิน มิได้ฟ้องตามสัญญากู้ยืมเงิน จึงไม่ต้องมีหลักฐานการกู้ยืมเงินเป็นหนังสือมาแสดง เมื่อนาย ก. ไม่อาจเถียงได้ว่า ตัวสัญญาใช้เงินนั้นปราศจากมูลหนี้ นาย ก. จึงต้องรับผิดชอบตามตัวสัญญาใช้เงินนั้น (คำพิพากษาฎีกาที่ 592/2510) หนังสือที่เป็นหลักฐานการกู้ยืมเงินจะทำขึ้นขณะทำสัญญากู้ยืมกันหรือทำขึ้นภายหลังก็ได้ แต่ต้องมีอยู่ก่อน การฟ้องคดี เช่น ในเวลากู้ยืมเงินกัน คู่กรณีหาได้ทำหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือไว้ แต่ต่อมาภายหลังได้มีหลักฐานการกู้ยืมเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ต้องรับผิดชอบสำคัญ ผู้ให้กู้ก็ย่อมฟ้องร้องบังคับคดีได้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 28/2505) ขณะที่ นาย ข. ฟ้องคดีนี้ นาย ข. ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อนายเคียง ฉะนั้น จึงต้องห้ามมิให้นำมาฟ้องบังคับคดี จะถือเอาคำให้การและคำเบิกความของนายเคียง ในการต่อสู้คดีนี้มาอาศัยว่าเป็นหลักฐาน เพื่อบังคับคดีเอากับจำเลยหาได้ไม่ (คำพิพากษาฎีกาที่ 312/2504) ทำให้ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดด้วย ความจริงแล้วการกู้ยืมเงิน ไม่ทำเป็นหนังสือกันก็กระทำได้ ทำกันด้วยวาจายังสามารถกระทำได้ ถ้าลูกหนี้ยินดีชำระหนี้ให้ ดังนั้นการที่ ก. ขอกู้ยืมเงิน ข. 100 บาท ข. ยินดีให้กู้ยืมเงินและได้นำเงินให้ ก. แล้ว ความจริงกรณีนี้ ต้องถือว่ามี การกู้ยืมเงินเกิดขึ้นแล้ว ดังนั้น ก. (ลูกหนี้) จะปฏิเสธว่าไม่มีสัญญาไม่ได้ ก. จำเป็นต้องใช้เงินคืนแก่ ข. (เจ้าหนี้) ความจริงสามารถกล่าวได้ว่าเมื่อตกลงไปแล้วสัญญาเกิดขึ้นได้ด้วยวาจาแล้วกรณีนี้ กล่าวคือเมื่อคำเสนอขอกู้ยืมเงินได้เสนอไปแล้ว และ ข. ได้ทำคำสนองตอบกลับมาด้วยวาจา ว่าให้กู้ยืมตามประสงค์แล้วนั้น ต้องถือว่าสัญญาเกิดขึ้นแล้ว สัญญาเกิดขึ้นได้เมื่อคำเสนอสนองถูกต้องตรงกัน ดังนั้น เมื่อ ก. ได้เงินจาก ข. ไปแล้ว ก. ย่อมมีหน้าที่ที่ต้องชำระหนี้คืน ข. เมื่อหนี้ถึงกำหนดชำระ เพราะเป็นเจ้าหนี้ ลูกหนี้ตามสัญญาแล้ว (การกู้ยืมเงินกันกฎหมายไม่ได้กำหนด “แบบ” ใด ๆ ต่างกับการซื้อขายอสังหาริมทรัพย์

กฎหมายกำหนดให้ต้องไปทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ หากไม่ทำถือว่านิติกรรมดังกล่าวตกเป็นโมฆะ การกระทำเช่นนี้เรียกกันทั่วไปว่า “แบบ” เพราะหากไม่ทำเป็น โมฆะทันที เนื่องจากกฎหมายกำหนดไว้”(การใดถ้าไม่ทำตามแบบ การนั้นท่านว่าเป็นโมฆะ)แต่สำหรับการกู้ยืมไม่มีแบบที่แน่นอน แต่การที่กำหนดให้ต้องทำเป็นหลักฐานเพื่อฟ้องร้องบังคับคดี อันนี้ไม่ใช่แบบ แต่เขาเรียกว่า หลักฐานเพื่อใช้ฟ้องร้องบังคับคดีเท่านั้น ต่างกัน

ดังนั้น กรณีนี้ หาก เมื่อนี้ถึงกำหนดชำระหนี้แล้ว ก. ไม่ชำระหนี้ให้ ข. ข. จะไปฟ้องร้องบังคับคดี กับ ก. ได้หรือไม่ ก็ต้องกลับไปดูว่าหนี้กู้ยืม นี้มีการทำหลักฐานเป็นหนังสือไว้หรือไม่ ถ้าไม่มีก็ฟ้องร้องบังคับคดี ก.ไม่ได้ ซึ่งในประมวลกฎหมายแพ่งพาณิชย์ กำหนดไว้ อย่างชัดเจนว่า.. หนี้กู้ยืมนั้น ถ้ากู้ยืมเกินกว่าห้าสิบบาทขึ้นไป (เช่น 50.01 บาท) จะฟ้องร้องบังคับคดีได้นั้น ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้ยืม (คือ ก.) ไว้เป็นสำคัญด้วย จึงสามารถจะฟ้องร้องบังคับคดีได้ค่าที่ได้กล่าวคือค่าที่ กฎหมายบัญญัติกำหนดไว้ อาจมีผู้ตั้งข้อสงสัยว่าแล้วหากมีการ กู้ยืมเพียง 50บาท หรือ 49 บาท โดยไม่ได้มีหลักฐานเป็นหนังสือจะฟ้องร้อง กันได้หรือไม่ ในกรณีนี้ยังสามารถฟ้องร้องได้ เพราะกฎหมาย บัญญัติไว้ว่าถ้า มีการกู้ยืมเกินกว่าห้าสิบบาทต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ จึงจะสามารถฟ้องร้องบังคับคดีกันได้ ดังนั้น ต้องหมายความว่า การกู้ยืมเกินห้าสิบบาทหรือต่ำกว่าห้าสิบบาท ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือยังสามารถฟ้องร้องบังคับคดีได้ ทั้งนี้สามารถนำสืบโดยใช้เพียงพยานบุคคลยอมเพียงพอ กรณีการบังคับชำระหนี้

1) ถ้าลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ เจ้าหนี้ก็ฟ้องร้องต่อศาลได้ ถ้าสภาพแห่งหนี้เปิดช่องให้สามารถบังคับหนี้ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคแรก)

2) กรณีสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้สามารถบังคับชำระหนี้ได้ พิจารณาดังนี้ ถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นอันให้กระทำการอันหนึ่งอันใด เจ้าหนี้สามารถร้องขอต่อศาลให้สั่งบุคคลภายนอกกระทำการแทนโดยลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายเอง แต่ถ้าวัตถุแห่งหนี้ให้กระทำนิติ กรรมอย่างใดอย่างหนึ่งเจ้าหนี้สามารถฟ้องร้องต่อศาลสั่งถือเอาคำพิพากษา แทนการแสดงเจตนาของลูกหนี้ได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 วรรคสอง) และถ้าวัตถุแห่งหนี้เป็นการให้งดเว้นการอันใดเจ้าหนี้สามารถเรียกร้องให้หรือถอนและลูกหนี้เสียค่าใช้จ่ายได้

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการบังคับชำระหนี้

กรณีนี้ถึงกำหนดชำระ ให้ชำระหนี้ในวันที่ถึงกำหนดนั้น แต่ถ้าไม่ได้มีการกำหนดระยะเวลาไว้แน่นอน ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 203 บัญญัติให้เจ้าหนี้มีสิทธิเรียกให้ชำระหนี้ได้ทันที และกำหนดให้ลูกหนี้ชำระหนี้ได้ในทันทีเช่นกัน เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 473/2518 กู้เงิน ไม่มีกำหนดเวลาชำระคืนผู้ให้กู้เรียกให้ชำระเงินได้ โดยพลัน ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวก่อนฟ้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 555/2519 หนังสืออากรของห้างนิติบุคคลซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นรายการที่จำเป็นต้องใช้ในการคำนวณภาษีพร้อมด้วยบัญชี ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายระบุไว้ นั้น ถึงกำหนดชำระแล้วตั้งแต่วันที่ห้างนิติบุคคลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม มิใช่ถึงกำหนดชำระเมื่อเจ้าพนักงานประเมินแจ้งให้ชำระค่าภาษี

การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องบังคับคดี จะพบปัญหาในเรื่องหลักฐานของการกู้เงินซึ่งในการกู้เงินนั้นเป็นการรับรู้กันเพียง 2 ฝ่าย คือ ผู้ให้กู้กับผู้กู้ แม้จะมีพยานก็เป็นบุคคล อาจเกิดความไม่ตรงความจริง เพื่อตัดปัญหาการพิสูจน์ว่ามีการกู้เงินกันจริงหรือไม่ จึงต้องพิสูจน์กันด้วยหลักฐานที่เป็นหนังสือในชั้นพิจารณาคดีของศาล ถ้าฟ้องคดีเงินกู้ โดยไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้กู้ศาลจะไม่พิจารณาตัดสินคดีให้ เรื่องนี้มีหลักกฎหมายมาตรา 653 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บัญญัติไว้ว่า “การกู้ยืมเงินเกินกว่าสองพันบาทขึ้นไปนั้น ถ้ามิได้มีหลักฐานแห่งการกู้ยืมเป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง ลงลายมือชื่อผู้ยืมเป็นสำคัญ ท่านว่า จะฟ้องร้องบังคับคดีหาได้ไม่” ที่สำคัญของหลักกฎหมายนี้ คือ (1) ต้องกู้เงินกันเกินกว่า 2,000 บาท (2) ต้องมีหลักฐานการกู้เป็นหนังสืออย่างใดอย่างหนึ่ง (3) ผู้ยืมเงินต้องลงลายมือชื่อไว้เป็นสำคัญในหนังสือ ถ้ามีครบทั้ง 3 ประการนี้จะเป็นพยานเอกสาร ใช้พิสูจน์ในชั้นพิจารณาคดีของศาล

ปัญหาเกี่ยวกับการขายทอดตลาด

เมื่อสถาบันการเงินได้รับคำพิพากษาให้ยึดทรัพย์ของลูกค้าหนีมาเพื่อทำการขายทอดตลาด การขายทอดตลาดนั้น มีการขายที่ราคาต่ำกว่าราคาท้องตลาดมาก คือราคาจะอยู่ที่ประมาณ ร้อยละ 25-40 ของราคาจริง ซึ่งเมื่อนำมาคิดหักลบกลบหนี้แล้ว ลูกหนี้อย่างต้องมีหนี้สินติดค้างกับสถาบันการเงินอีก เหตุผลนี้ในปัจจุบันผลประโยชน์นี้ตกอยู่กับผู้มีอิทธิพลหรือพวกพ้องของนักการเมืองทั้งท้องถิ่นหรือนักการเมืองระดับประเทศ รายได้ดังกล่าวถ้านำมาคำนวณเป็นจำนวนเงิน จะมีค่ามากมายมหาศาล ลูกหนี้เอง นิ่งนอนใจว่าถูกยึด คดีสินทรัพย์ค้ำประกันแล้ว ขายทอดตลาดมาแล้วคงหมดหนี้สิน หนี้สิน ที่มีอยู่คงหมดสิ้นไป แต่เมื่อเวลาผ่านไปอีกไม่นานจะมีหนังสือแจ้งเตือน จากสถาบันการเงิน ให้ลูกหนี้ชำระเงินในจำนวนที่ขาดตามสัญญาและยังถูกคิดรวมกับดอกเบี้ยคงค้าง ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ การดำเนินการของสถาบันการเงินจะย้อนกลับมาในวงจรเดิมคือมีการติดตามทวงหนี้พร้อมดำเนินการทางกฎหมายควบคู่กันไป และลูกหนี้นี้จะถูกคำพิพากษาให้ยึดทรัพย์อื่น ๆ ที่ยังคงมีอยู่ ตลอดจนจนรายได้ที่มีจำนวนเกินกว่า 10,000 บาทขึ้นไป โดยจะคิดจากจำนวนเงินทั้งหมดที่

ลูกหนี้จะได้รับจากการทำงานคือเงิน เดือน ค่าคอมมิชชั่น เงินรางวัลต่าง ๆ เช่นรางวัลประจำปี รางวัลจากอายุการทำงาน ตลอดจนเงินสะสม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพเมื่อลาออกจากงานหรือเกษียณอายุ จะต้องถูกหักยึดหักโดยห้างหุ้นส่วน บริษัท ที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งศาลโดยดี ลูกหนี้เองหมดกำลังใจที่จะทำงานแล้วถูกหักหนี้โดยไม่มีสิ่งตอบแทนโดยไม่จบสิ้น หลายต่อหลายคนต้องลาหนีออกจากงานเพื่อไม่ต้องการที่จะถูกหักหนี้ดังกล่าว แต่เมื่อลูกหนี้อ้ายที่ทำงานไปที่อื่น เมื่อมีรายชื่อปรากฏในผู้ประกันตนตามกฎหมายประกันสังคม จะมีหนังสือแจ้งเดือนมาให้ชำระหนี้ที่ค้างค้างอีก เหตุการณ์เช่นนี้ จะเกิดซ้ำแล้วซ้ำอีก ในที่สุดลูกหนี้ต้องหนีออกไปทำงานที่คิดว่าสถานการณ์เงินไม่สามารถที่จะติดตามทวงหนี้ได้อีก จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ต้องสูญเสียบุคคลากรที่ดีมีฝีมือในการทำงานไปเป็นจำนวนมาก ความสูญเสียดังกล่าวจึงมีการเรียกร้องให้ปลดแก้ไขในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 733

บทลงโทษและการรับความผิดในการผิดนัดชำระหนี้ของลูกหนี้

ลูกหนี้ผิดนัด ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 204 วรรคแรก บัญญัติว่า “ถ้าหนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว และภายหลังแต่นั้นเจ้าหนี้ได้ให้คำเตือนลูกหนี้แล้ว ลูกหนี้อย่างไม่ชำระหนี้ ไซ้ไร ลูกหนี้ได้ชื่อว่าผิดนัดเพราะเขาเตือนแล้ว”

1. องค์ประกอบของการที่ลูกหนี้ผิดนัด ตามมาตรา 204 วรรคแรก มีดังนี้

- 1) ถึงกำหนดเวลาชำระหนี้แล้ว
- 2) เจ้าหนี้เตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้แล้ว
- 3) ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้

“การผิดนัด” และ “กำหนดเวลาชำระหนี้”

การผิดนัดกับกำหนดเวลา ชำระหนี้เป็นคนละอย่างกัน เพราะในบางกรณีแม้หนี้ถึงกำหนดชำระแล้ว แต่ยังไม่ถือว่าลูกหนี้ผิดนัด

กรณีที่ไม่ได้กำหนดเวลาชำระหนี้ไว้ เจ้าหนี้ต้องเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้ ถ้ายังไม่ชำระหนี้ อีก ถือว่าลูกหนี้ผิดนัด (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ 204 วรรคแรก) แต่ถ้ากำหนดระยะเวลาไว้แน่นอน เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ลูกหนี้ไม่ชำระหนี้ ถือว่าลูกหนี้ผิดนัด ทั้งนี้เจ้าหนี้ไม่ต้องเตือน (มาตรา 204 วรรคสอง) อย่างไรก็ตาม ในกรณีละเมิด ถือว่าลูกหนี้ผิดนัดตั้งแต่วันที่ทำการละเมิดนอกจากนี้ มาตรา 205 ยังบัญญัติให้ลูกหนี้แก้ตัวโดยมิให้ตนต้อง เป็นผู้ผิดนัดคือกรณีที่มีพฤติการณ์อันใดอันหนึ่งที่ลูกหนี้ไม่ต้องรับผิด เช่น เหตุสุดวิสัย หรืออุบัติเหตุ เป็นต้น

คำเตือนไม่มีแบบกำหนดไว้ในกฎหมาย คือคำเตือนอาจทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่เรียกว่า Notice หรืออาจแจ้งการเตือนโดยวาจาก็ได้ แต่คำเตือนจะต้องมีสาระสำคัญ คือ เป็นการบอกให้ลูกหนี้ทราบว่าเจ้าหนี้ประสงค์จะบังคับชำระหนี้แล้วแม้กรณีที่เจ้าหนี้ไม่ได้เตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้ก่อน แต่ได้นำคดีมาฟ้องร้องเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้เลยนั้น การส่งสำเนาคำฟ้องให้ลูกหนี้ก็อาจถือได้ว่าเป็นการเตือนให้ชำระหนี้ไปในตัวด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1055/2501 การเช่าซึ่งกำหนดวันให้ผู้เช่าชำระค่าเช่าไว้แน่นอน แล้วถ้าผู้เช่าผิดสัญญาชำระค่าเช่า ผู้ให้เช่ามีสิทธิฟ้องขับไล่ผู้เช่า ได้ทันที โดยมีพักต้องบอกกล่าว แก่ผู้เช่าก่อน

คำพิพากษาฎีกาที่ 695/2508 เมื่อไม่ปรากฏว่าได้มีการตกลงกันให้ผู้ให้เช่าไปเก็บค่าเช่าจากผู้เช่า ผู้เช่าจึงมีหน้าที่ไปชำระค่าเช่า ณ ภูมิลำเนาของผู้ให้เช่า ฉะนั้นการที่ผู้ให้เช่าไม่ไปเก็บค่าเช่าจึงไม่เป็นข้อแก้ตัวให้ผู้เช่าพ้นความรับผิดชอบในการผิดนัดไม่ชำระค่าเช่า

ในการเตือนให้ลูกหนี้ชำระหนี้นั้น เจ้าหนี้อาจเตือนเป็นลายลักษณ์อักษรหรือ ด้วยวาจาก็ย่อมกระทำได้ได้ เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 205/2491 ทำสัญญาขายที่ดินและบ้านเรือนให้เขาโดยได้รับเงินมัดจำไว้จำนวนหนึ่งแล้ว แต่ผู้ขายยังไม่สามารถโอนที่ดินให้ผู้ซื้อได้เพราะเจ้าพนักงานยังไม่ยอมทำการโอนให้ ภายในกำหนดสัญญา โดยจะต้องได้รับโฉนดมาจากรมก่อน ฝ่ายผู้ขายก็ได้ขอให้ผู้ซื้อเข้าครอบครองที่ไปก่อน แต่ผู้ซื้อไม่ยอม ดังนี้ จะถือว่าผู้ขายผิดนัดไม่ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 1122/2513 โจทก์ได้กำหนดหน้าที่ของผู้จัดการไว้ให้จำเลยปฏิบัติ เมื่อจำเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่โจทก์จ้าง เป็นการกระทำผิดสัญญาจ้างแรงงานทำให้ เงินขาดหายไป โจทก์ย่อมมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายตามจำนวนเงินของโจทก์ที่ขาดหายไปนั้นได้ และการฟ้องเช่นนี้เป็นเรื่องเรียกร้องค่าเสียหายอันเกิดแก่ลูกหนี้ผิดสัญญาไม่ชำระหนี้ ซึ่งโจทก์มีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายได้ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 215

คำพิพากษาฎีกาที่ 872/2527 การบอกกล่าวทวงถามให้ชำระหนี้ค่าสินค้ากฎหมายมิได้ บังคับว่าจะต้องทำเป็นหนังสือ ก่อนที่โจทก์จะมีหนังสือถึงจำเลย โจทก์ได้บอกกล่าวทวงถามด้วยวาจาให้จำเลยชำระหนี้แล้ว เมื่อจำเลยไม่ชำระยอมตกเป็นผู้ผิดนัด โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องมีหนังสือเตือนซ้ำอีกเมื่อตามฟ้องและทางพิจารณาไม่ปรากฏชัดว่าจำเลยผิดนัดตั้งแต่เมื่อใด โจทก์จึงควรได้ดอกเบี้ยตั้งแต่วันฟ้อง

2. ถ้าการชำระหนี้กลายเป็นอันไร้ประโยชน์แก่เจ้าหนี้ เจ้าหนี้ออกปิดไม่รับชำระหนี้และเรียกสินไหมทดแทนได้ (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 216) เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 950/2487 ผู้ขายกล่าวให้ผู้ซื้อมารับทรัพย์สินที่ขายไปตามสัญญา ผู้ซื้อไม่ยอมไปรับ ผู้ขายได้เอาทรัพย์สินที่ขายออกขายทอดตลาดโดยสุจริต แม้ไม่ได้บอกกล่าวการขายทอดตลาดให้ผู้ซื้อทราบก่อน ผู้ซื้อก็ต้องรับผิดชอบใช้ราคาที่เขาอยู่ และค่าเสียหาย

3. ถ้ามีการประมาทเลินเล่อในระหว่างที่ลูกหนี้ผิดนัด ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบในการที่การชำระหนี้กลายเป็นสิ่งพ้นวิสัย เพราะอุบัติเหตุอันเกิดขึ้นในระหว่างที่ผิดนัดด้วย เว้นแต่ว่าจะพิสูจน์ได้ว่าแม้ต้นชำระหนี้ทันเวลาก็คงจะเกิดเหตุอยู่นั่นเอง (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 217) เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1036/2491 จำเลยทำสัญญารับจ้างขนสินค้าโดยการล่องแพ เมื่อจำเลยละเลยไม่จัดการขนส่งให้ทันกำหนดเวลา จนพ้นกำหนดเวลาตามสัญญาแล้วจึงมาถูกปล้นกลางทาง ดังนี้ ถือว่าจำเลยผิดสัญญา จะยกข้อถูกปล้นเป็นเหตุแก้ตัวไม่ได้

ในสัญญาขนส่งกระเทียมมีว่า จำเลยยอมใช้ ค่าเสียหายเป็นเงินแสนละ 100 บาท ดังนี้ ค่าเสียหายที่กำหนดไว้ในสัญญาย่อมรวมทั้งค่ากระเทียมด้วย

4. ถ้าเป็นหนี้เงินให้คิดดอกเบี้ยระหว่างเวลาผิดนัด ร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224) เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 267/2501 เมื่อนายจ้างเป็นฝ่ายผิดสัญญา ต้องรับผิดชอบจ่ายค่าแรงงานให้ลูกจ้างตามผลงานที่ลูกจ้างทำไป และต้องชำระดอกเบี้ยให้นับแต่วันผิดนัด

คำพิพากษาฎีกาที่ 322-324/2508 เมื่อจำเลยจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายฐานละเมิดให้โจทก์แล้ว จำเลยก็ต้องใช้ดอกเบี้ยในจำนวนเงินที่ต้องใช้ให้หนี้ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1613/2519 ธนาคารปฏิเสธไม่จ่ายเงินตามเช็คในวันใดผู้ทรงเรียกดอกเบี้ยได้ร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีตั้งแต่วันนั้น ไม่ใช่เรียกได้ตั้งแต่วันที่ลงในเช็ค

คำพิพากษาฎีกาที่ 2295/2533 ค่าชดเชยเป็นหนี้ที่กฎหมายกำหนดให้นายจ้างจะต้องชำระให้แก่ลูกจ้างในวันเลิกจ้าง ดังนั้นการที่จำเลยซึ่งเป็นนายจ้างไม่ชำระค่าชดเชยให้แก่โจทก์ซึ่งเป็นลูกจ้างในวันเลิกจ้าง จำเลยจึงตกเป็นลูกหนี้ผู้ผิดนัด โจทก์มีสิทธิคิดดอกเบี้ยได้ระหว่างผิดนัดในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี ตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 244

คำพิพากษาฎีกาที่ 4146/2533 แม้ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์จะมีได้กำหนดอัตราดอกเบี้ยไว้แต่เป็นการพิพากษาให้รับผิดชอบตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 224 วรรคหนึ่ง ศาลฎีกากำหนดให้จำเลยชำระดอกเบี้ยแก่โจทก์ อัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปีได้

จากการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับบทลงโทษและการรับผิดชอบในการผิดนัด ชำระหนี้ มีสาเหตุหลักมาจากสาเหตุหลัก ๆ คือ บทลงโทษ เพียง ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้นทำให้ มี

บทลงโทษเกี่ยวกับการผิดนัดชำระหนี้ โดยมีรายละเอียด ว่า เจ้าหนี้อาจบอกปิดไม่ยอมรับชำระหนี้
ในบางกรณี ตามตรา 216 ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบมากขึ้น ตามมาตรา 217 ลูกหนี้ต้องรับผิดชอบชำระ
ดอกเบี้ยสำหรับหนี้เงิน ตามมาตรา 224 และลูกหนี้ต้องรับผิดชอบชำระดอกเบี้ยในค่าสินไหมทดแทน
ตามมาตรา 225

SPU CHONBURI